

EXPORTWAARDE
VAN
NEDERLANDSE
POPULAIRE
MUZIEK

2014

buma•cultuur

Onderzoeksrapport

uitgevoerd voor **Buma Cultuur**

door:

Perfect & More BV

Postbus 2100

1200 CC Hilversum

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek

2014

buma·cultuur

Presentatie: Eurosonic Noorderslag Groningen
Datum: 16 januari 2016

Onderzoekers: Sieb Kroeske (dataverzameling, rapportage),
Aantal pagina's: 38
Opdrachtgever: Buma Cultuur
Projectnaam: Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek

© 2015 Perfect & More BV in opdracht van Buma Cultuur, Hilversum.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeleelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder uitdrukkelijke toestemming van Buma Cultuur.

Het ter inzage geven van dit rapport aan direct belanghebbenden is toegestaan.

No part of this document may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of Buma Cultuur.

INHOUDSOPGAVE:

Samenvatting	4
1. OPDRACHT	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 De opdrachtgever	7
1.3 Opdrachtformulering en onderzoeksdoelen	7
1.4 Afbakening	8
1.5 De opdrachtnemer	9
1.6 Methodologie	10
2. ONDERZOEK	12
2.1 Export van de Nederlandse populaire muziek	12
2.1.1 De Nederlandse dance export	15
2.1.2 De Nederlandse populair klassieke export	17
2.1.3 De Nederlandse punk-metal-rock export	17
2.1.4 Export van Nederlandse muziek in overige genres	17
2.2 Marktwerving	18
2.3 BUMA/ Stemra	21
2.4 Meest bezochte landen	23
3. ONDERZOEKSRESULTAAT EN CONCLUSIES	25
3.1 Meetinstrument	25
3.2 Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek	27
3.3 Nawoord	33
Literatuur	34
Bijlage	
1. Beatport sales 2014 – genres	36
2. Duurste club ter wereld Hakkasan Las Vegas open, met vooral Nederlandse dj's	37
3. Kaartje met optredens van Birth of Joy in 2014 in Europa	38

SAMENVATTING

De exportwaarde van Nederlandse populaire muziek is voor het tiende achtereenvolgende jaar gestegen. In 2014 met 17,5 procent in vergelijking tot 2013 (tabel 13 en 14). Kijken we terug naar het eerste jaar van dit onderzoek dan is die toename maar liefst ruim 155 miljoen euro sinds 2004, naar nu 186,6 miljoen euro. Dat is een verdrievoudiging t.o.v. 2009.

Het aandeel van dance is in dit onderzoek inmiddels ruim 75% met dj/artiesten als Tiësto, Afrojack, Hardwell, Armin van Buuren, R3Hab, Martin Garrix, Laidback Luke, Chuckie, Quintino, Showtek, Bassjackers, Dannic, W&W, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Dyro, Jay Hardway, Sick Individuals, Fedde Le Grand, Bingo Players, Bakermat, Sander van Doorn, Ferry Corsten, Nicky Romero, Don Diablo, Blasterjaxx, Oliver Heldens. En die lijst wordt jaarlijks groter. Nieuw Nederlands Dj-talent blijft zich manifesteren over de landsgrenzen. Zo zien we in 2014 'nieuwe talenten' opkomen als: Jay Hardway, Blasterjaxx, Oliver Heldens, Julian Jordan, D-Wayne, Vicetone.

De voortdurende groei en ontwikkeling van EDM, Electronic Dance Music, in Noord Amerika (VS en Canada) is een belangrijke factor. Bij de dance muziek lopen DJ's voorop in de ontwikkeling van nieuwe media en is dit onderdeel van hun business model. Ze verdienen geld eerder met optredens dan met de verkoop van muziek, hun muziek is vrij toegankelijk en beschikbaar via vaak specifieke platforms w.o. Beatport en Soundcloud. Remixen voor wereldartiesten zijn eerder regelmaat dan uitzondering evenals onderlinge samenwerkingen. Daarnaast ontwikkelt de DJ zich steeds meer als een artiest met een complete show. In veel publicaties wordt gesteld dat de EDM (dance) de nieuwe rock n roll is. Regelmatige shows voor de grote DJ's in Las Vegas zijn onderdeel van het totale tourplan, enkelen hebben een residentie in clubs als Hakkasan (de duurste club ter wereld), Wet Republic, Life Nightclub, Light Nightclub etc. Voor veel artiesten een bijna onbereikbaar podium. Duidelijk meer optredens zijn er in 2014 richting Midden- en Zuid Amerika, evenals optredens in het Verre Oosten, w.o. China, Japan, India.

De toename van optredens in de dance blijft doorzetten, hoewel de groei iets lijkt af te vlakken. Die groei heeft wederom flink bijgedragen aan de toename van de exportwaarde. Optredens zijn in 2014 gestegen met 17,5 procent ten opzichte van 2013 (tabel 1, 13, 14 en 18).

Met populair-klassiek staat André Rieu blijvend hoog genoteerd. In 2014 zijn er in het eerste kwartaal optredens in Europa (Duitsland en Frankrijk). In april Taiwan, China (Shanghai) en Singapore. In mei en juni weer Europa. Juli is traditiegetrouw gereserveerd voor optredens op het Vrijthof in Maastricht. Oktober was Brazilië aan de beurt met Sao Paulo. November waren er concerten in België, Turkije, Ierland en Groot Brittannië, waaronder 2 optredens in het Londens Arena-Wembley. In totaal waren er in 2014 beduidend meer optredens ten opzichte van 2013 (totaal 94 in 2014 en 55 in 2013).

Binnen het pop-rock-metal segment zijn er veel optredens voor o.a. Birth Of Joy (rock), Mozes and the Firstborn (pop), Towns of Saints (indie folk), Rapalje (folk), Delain (metal, rock), Within Temptation (metal, rock)

In totaal zijn 1140 artiesten onderzocht, waarvan 876 Nederlandse acts in 2014 die op enige of grote mate actief zijn geweest in het buitenland.

De waarde die de Nederlandse muziekexport toevoegt aan de Nederlandse economie bedraagt in 2014 naar schatting € 186 miljoen (tabel 1). Ruim 75 procent daarvan komt voor rekening van de dance-muziek (EDM). Dat is het resultaat van het onderzoek dat Perfect & More bv heeft uitgevoerd naar de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek in 2014. Het gaat om jaarlijks onderzoek in opdracht van Buma Cultuur.

Het bedrag van € 186,6 miljoen verwijst naar de opbrengsten van de exploitatie van Nederlandse muziek in het buitenland na aftrek van gemaakte kosten maar inclusief salarissen, winst en belasting.

Rechten	2014	%
Buma	13.06	7,00%
Stemra	4.41	2,36%
Sena	3.02	1,62%
Subtotaal	20.49	10,98%
Opnamen	2014	
Dance labels	7.02	3,76%
Majors	0.81	0,43%
Indies	2.04	1,09%
Buit. signings	0.96	0,51%
Subtotaal	10.83	5,79%
Optredens	2014	
Dance/EDM	133.33	71,45%
Overig	21.95	11,76%
Subtotaal	155.28	83,21%
Totaal	186.60	100%
	plus 17,5% t.o.v. 2013	
	optredens 21% + t.o.v. 2013	

Tabel 1: Overzicht van de waarde in miljoenen € en % door de Nederlandse muziekexport in 2014

Van de Nederlandse muziekexport is ongeveer 11 procent afkomstig uit auteursrecht en naburige rechten (€ 20,49 miljoen) 5,79 procent komt uit de exploitatie van opnamen van Nederlandse artiesten in het buitenland (€ 10,83 miljoen) en 83,21 procent van optredens van Nederlandse artiesten over de grens (€ 155,28 miljoen).

Vergelijken we deze bedragen met het voorgaande jaar (tabel 14, 15, 16 en 17) dan zien we behalve de totale stijging, een groei in de segmenten Rechten en Optredens en een daling in Opnamen. Het aantal dance-optredens is wederom de grootste stijger, terwijl de categorie 'overig' een verder stijging laat zien. Het segment Optredens blijft sinds 2005 substantieel groeien.

Bij de inkomsten van BUMA en Stemra is dit jaar Duitsland de #1 met ruim 19% van de inkomsten. Gevolgd door België met 12,85%, verder zijn Groot Brittannië (12,82%), Frankrijk (12,16%) grotere spelers (zie tabel 10). Net als in 2013 volgt dan de Verenigde Staten (7,37%).

De "landen top 5" wijzigt eigenlijk niet, alleen de volgorde ervan. Duitsland, België, Groot Brittannië, Frankrijk en USA zijn nog steeds de belangrijkste landen voor Nederlandse muziek, waarbij Duitsland het land is met de hoogste opbrengsten voor uitvoeringsrecht Nederlands repertoire met +16% t.o.v. 2013. Ook de USA is weer in waarde gestegen door hogere RTV opbrengsten. Het aandeel USA live events blijft klein door lage tarieven en matige licentiedichtheid. Nederlands muziekgebruik in Scandinavië, Australië en Zwitserland laat hogere opbrengsten zien. Hierbij mag niet onvermeld blijven dat de lage euro t.o.v. de lokale valuta in deze landen hierbij een rol speelt.

Vergelijkingen met exportcijfers van andere landen die onderzoek doen naar de exportwaarde van populaire muziek is niet mogelijk omdat daar andere methoden en definities worden gebruikt of omdat er in het geheel geen onderzoek naar wordt gedaan. Een vergelijking met andere kunstsectoren of andere exportindustrieën vallen buiten de scope van dit project.

In dit jaarlijkse onderzoek is gekozen voor het meten van de toegevoegde waarde die wordt gerealiseerd met de export van de muziek (rechten, opnamen en optredens). Hiermee wordt de exportwaarde van aan muziekexploitatie gerelateerde bedrijven niet meegerekend. In dit onderzoek gaat het om de direct gerelateerde zaken met betrekking tot de muziek.

Tijdens de uitvoering van de meting blijkt dat veel gegevens door partijen met moeite of maar deels worden verstrekt voor onderzoek. De informatie van instanties als BUMA, Stemra en SENA zijn wel exact en betrouwbaar. De exportwaarde van opnamen en optredens is minder betrouwbaar. De diverse sociale media en platforms bieden echter de kans om elke artiest nauwlettend gade te slaan wat betreft de muzikale activiteiten. Om een betrouwbaarheidsfactor te verkrijgen is een bijna dagelijkse waakzaamheid noodzakelijk. Mede ook door het inmiddels al vele jaren volgen van de data en het opbouwen van relaties met partijen wordt de betrouwbaarheidsfactor jaarlijks nauwkeuriger. Dit alles leidt ertoe dat de genoemde waarden in dit rapport over 2014 van € 186.60 miljoen het karakter hebben van een goed gefundeerde schatting.

In tabel 2 is de groei te zien van optredens van de afgelopen jaren evenals het toenemend aantal registraties. De belangstelling voor met name (club)dj's vanuit Nederland blijft sterk groeien.

OPTREDENS	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	stijging optredens
1140 registraties in 2014	15484							plus 10,5% t.o.v. 2013
1088 registraties in 2013		14010						plus 12,5% t.o.v. 2012
957 registraties in 2012			12444					plus 15% t.o.v. 2011
728 registraties in 2011				10842				plus 29% t.o.v. 2010
506 registraties in 2010					8395			plus 55% t.o.v. 2009
373 registraties in 2009						5533		plus 79% t.o.v. 2008
280 registraties in 2008							3079	

Tabel 2: Overzicht totaal aantal optredens 2014 in vergelijking met de voorgaande jaren

1. OPDRACHT

1.1 Aanleiding

In 2006 verschijnt het TNO-rapport *Exportwaarde van Nederlandse populaire muziek* over 2004 (publicatie mei 2006 Rutten & Hoogendoorn). Dit onderzoek, in opdracht van Buma Cultuur, krijgt voor 2005 geen vervolg. In 2007 vragen toenmalig onderzoeker Paul Rutten en Buma Cultuur aan Perfect & More bv om het onderzoek te continueren. Perfect & More bv richt in 2007 haar onderzoek naar de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek op 2006 maar doet er tegelijk al het mogelijke aan om alsnog 2005 in kaart te brengen. Vanaf 2008 wordt steeds het voorgaande jaar onderzocht. Presentatie van dit rapport is op Eurosonic-Noorderslag op 15 januari 2016.

1.2 De opdrachtgever

Buma Cultuur bestaat sinds 1962 en houdt zich bezig met de ondersteuning en promotie van de Nederlandse lichte muziek in binnen- en buitenland. Daartoe wordt ze met name in staat gesteld door de auteursrechtorganisatie BUMA die in Nederland verantwoordelijk is voor incasso en repartitie van openbare uitvoeringsrechten. Buma Cultuur voert in samenwerking met partners in binnen- en buitenland een groot aantal projecten uit die Nederlandse muziek ten goede komen.

Een belangrijke component van de promotieactiviteiten van Buma Cultuur is gericht op het buitenland. Een succesvolle promotie van Nederlandse lichte muziek in het buitenland komt ten goede aan Nederlandse auteurs, uitgevers, uitvoerende artiesten en producenten. De belangrijkste financier is auteursrechtenorganisatie BUMA.

BUMA is verantwoordelijk voor de incasso en verdeling van openbare uitvoeringsrechten in Nederland en zorgt, door haar contacten en contracten met buitenlandse zusterorganisaties, dat Nederlandse rechthebbenden de vergoedingen ontvangen van het gebruik van hun werken in het buitenland.

1.3 Opdrachtformulering en onderzoeksdoelen

Probleemstelling:

Om meer zicht te krijgen op de context en Ausgangssituatie van de buitenlandse promotieactiviteiten en op de resultaten er van en om haar beleid daarop te kunnen sturen, heeft Buma Cultuur behoefte aan betrouwbare informatie over de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek die periodiek en continue wordt uitgevoerd.

Daarom neemt ze in 2005 het initiatief tot onderzoek naar de exportwaarde van Nederlandse popmuziek (over 2004). Toen door TNO, die een basis legt voor een periodiek te herhalen meting. Het vervolgonderzoek in de jaren daarna doet Perfect & More bv.

De uitgangspunten van Buma Cultuur zijn vooral muziekgecentreerd en zijn niet gericht op de spin-off effecten die vanuit de muziekeconomie gelden voor het bredere muziekindustriecluster en zelfs de rest van de economie.

Het onderzoek richt zich op alle vormen van exploitatie van de Nederlandse populaire muziek op de buitenlandse markt: rechten (auteursrechten en naburige rechten), opnamen en optredens.

Onderzoeksdoel:

Het in kaart brengen van de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek over 2014.

Naast financiële waarde (economisch kapitaal) onderkent de Franse socioloog Pierre Bourdieu cultureel kapitaal en sociaal kapitaal waar hij later nog andere vormen van kapitaal aan toevoegt zoals symbolisch en linguïstisch kapitaal. In dit onderzoek beperken we ons tot het economische kapitaal (Pels, 1992).

Centrale vraagstelling:

Wat is in financieel opzicht de waarde van de export van de Nederlandse populaire muziek over 2014?

Deelonderzoeksvragen:

1. Welke financiële waarde kan op het gebied van rechten worden vastgesteld?
2. Welke financiële waarde kan op het gebied van opnamen worden vastgesteld?
3. Welke financiële waarde kan op het gebied van optredens worden vastgesteld?

1.4 Afbakening:

In tijd: Elk jaar wordt onderzoek verricht naar het jaar er voor. In januari volgend op het onderzoeksjaar worden de resultaten gepresenteerd tijdens Eurosonic-Noorderslag Groningen. Over het onderzoeksjaar zelf wordt een schatting gegeven voor het segment *optredens*, die een jaar later samen met de segmenten *rechten* en *opnames* in zijn definitieve versie verschijnt.

In plaats: Er wordt gekeken naar de activiteiten door Nederlandse popartiesten over de gehele wereld. Deze wereldmarkt wordt geclusterd naar 5 *exportmarkten* te weten:

1. de Engelstalige markt (Verenigde Staten, Canada, Groot Brittannië, Ierland, Australië en Nieuw Zeeland),
2. de continentaal Europese markt,
3. de Latijns-Amerikaanse markt,
4. de Aziatische markt,
5. de Afrikaanse markt.

In bron (uitgangspunten):

Om de Nederlandse muziekexport in kaart te kunnen brengen, moeten allereerst criteria worden gesteld. Wat behoort tot Nederlands product als het om populaire muziek gaat? Met betrekking tot de exportwaarde van muziek zijn verschillende definities gangbaar. De keuze voor een bepaalde definitie heeft te maken met het gekozen perspectief. Vanuit het perspectief van auteursrechtenorganisaties is vaak vooral van belang dat het gaat om Nederlands auteursrecht. Vanuit Nederlandse muzikanten beschouwd, staat voorop dat het gaat om Nederlandse uitvoerende artiesten of in bredere zin, muzikanten die in de Nederlandse muziekpraktijk zijn geworteld. Binnen de muziekindustrie spreekt men van lokaal repertoire in de betekenis van 'local signings'. Dat kunnen vanuit Nederlands perspectief ook buitenlandse artiesten zijn die in Nederland onder contract staan.

- De criteria voor het *Nederlandse populaire muziekproduct* zijn voor dit rapport als volgt uitgewerkt:
 1. muziek (composities en teksten) die het werk is van componisten en tekstdichters met de Nederlandse nationaliteit,
 2. muziek die wordt uitgevoerd door muzikanten met de Nederlandse nationaliteit of muzikanten die zijn geworteld in de Nederlandse muziekpraktijk, ongeacht de nationaliteit van de rechthebbenden op de uitgevoerde composities,
 3. Nederland als land van vestiging van de uitgever (publisher),
 4. Nederland als land van vestiging van de producent van de opname (land van signing).

Wanneer Nederlandse muzikanten muziek van eigen hand uitvoeren vallen de criteria onder 1 en 2 in de praktijk vaak samen. Dat is niet het geval wanneer Nederlandse muzikanten composities van buitenlandse auteurs uitvoeren en wanneer buitenlandse muzikanten Nederlandse composities vertolken.

- *Populaire muziek*

Onder populaire muziek verstaat Buma Cultuur lichte muziek.

In dit onderzoek merken we daarbij de muziekgenres als in tabel 3 weergegeven aan.

- *Exportwaarde*

De exportwaarde verwijst naar de financiële opbrengsten van de exploitatie van Nederlandse muziek in het buitenland na aftrek van gemaakte kosten maar inclusief salarissen, winst en belasting. Het onderzoek is onder andere gebaseerd op gegevens van rechtenorganisaties en informatie van belangrijke bedrijven uit de Nederlandse en buitenlandse muziekbranche.

Muziekstijlen populaire muziek						
pop/rock	dance	pop.klassiek	Levenslied/feest/schlagers	HaFaBra	various/jazz/crossover/world	RTV
algemeen populair	algemeen dance	alg pop klassiek	levenslied/volksmuziek	Harmonie	algemeen pop jazz	commercials
country	house	instrumentaal	feestmuziek	Fanfare	instrumentaal	tunes
ballad/chanson	trance	ballroom	schlagers	Brass	wereldmuziek	jingles
nederlandstalig	techno	opera			overige	
palingsound	hardcore					
NL dialect	hardstyle					
instrumentaal	electro					
algemeen rock	drum n bass					
blues						
hardrock						
metal						
punk						
gothic						
alternative						
instrumentaal						
urban						
R&B						
soul						
hiphop						
instrumentaal						
rap						
reggae						
latin						

Een track kan binnen een hoofdcategorie onder meerdere subs thuis horen.

Tabel 3: Genre-indeling populaire muziek¹

1.5 De opdrachtnemer

De eigen identiteit van de onderzoeker is nooit helemaal uit te schakelen en heeft dus invloed op het onderzoek. Om die reden geven we hier aan welke relevante bagage de onderzoeker in het licht van dit onderzoek meebrengt.

Perfect & More bv is opgericht in 2007 door Joke Fictoor en Sieb Kroeske. Het bedrijf beweegt zich in de radio- en muziekindustrie. Verschillende werkzaamheden die de oprichters in voorgaande jaren op persoonlijke titel uitvoerden, vallen nu in de besloten vennootschap. Onderzoek is één van de divisies van Perfect & More bv. Sieb Kroeske voert dit onderzoek geheel uit.

S.L. Kroeske (Sieb) is al jaren werkzaam in zowel de muziek- als radiobranche (Radio Veronica, Veronicablad, Stichting Nederlandse Top 40, Ariola Benelux/BMG, Stichting Mega Top 50, Mega Media, Zilveren Harpen jury, Hogeschool Inholland, Olon Awards jury, Conservatorium Haarlem). Samensteller van hitlijsten w.o. Sterren.NL Top 20. Sieb is onder andere:

- docent radiomanagement en begeleider/examinator afstudeeronderzoek muziek en radio bij de hbo-opleiding Media & Entertainment Management, Inholland,
- gastdocent bij diverse instellingen voor radiomanagement, muziekmanagement en hitlijsten,
- marktonderzoeker in de radio- en muziekbranche bij Perfect & More.
- Initiatiefnemer, organisator Groene (Glazen) StudentenBus bij Inholland sinds 2009
- auteur van het eerste boek *Hitdossier* (1976) en auteur van de boeken *Basisboek Muziekmanagement* (2007) en *Radiomanagement* (2008).

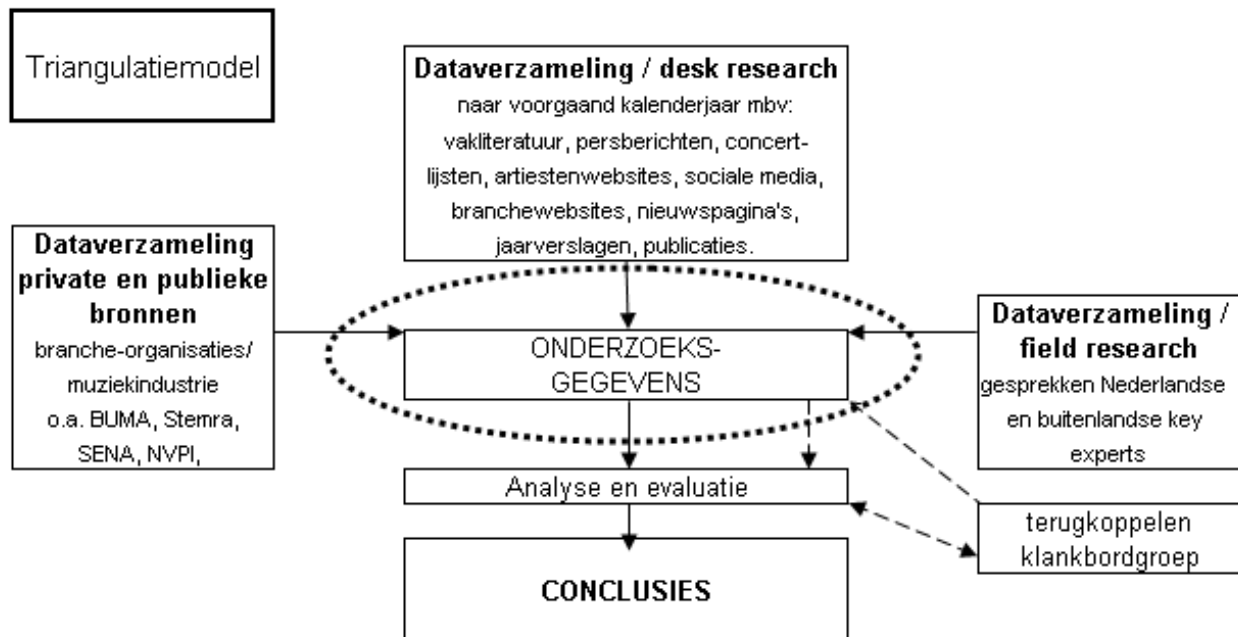
¹ Hoofdcategorieën volgens indeling BUMA/Stemra + (cursief onder dance) aanvulling Perfect&More

1.6 Methodologie

Om inzicht te krijgen in de kennis die nodig is om de doelstelling te bereiken, moet de probleemsituatie worden geanalyseerd aan de hand van een conceptueel model. Dit model geeft:

- de grenzen van het onderzoeksmodel,
- de selectie van de variabelen,
- de relaties tussen deze segmenten.

In het conceptueel model laten de onderzoekers zien welke variabelen voor het onderzoek relevant zijn.

Tabel 4: conceptueel model

Validiteit

Voor de controleerbaarheid van het onderzoek is gebruik gemaakt van datatriangulatie en member checks:

- Datatriangulatie:

Er worden meerdere databronnen gebruikt:

1. Desk research
2. Overleg met experts
3. Private en publieke bronnen:
 - * *Statistieken bij branche- en koepelorganisaties*

Door verschillende brancheorganisaties worden statistieken verzameld die een licht kunnen werpen op de vraag die in het beoogde onderzoek centraal staat. Daarbij gaat het voornamelijk om de NVPI (de brancheorganisatie van de Nederlandse entertainmentsector), BUMA/Stemra (de Nederlandse organisaties verantwoordelijk voor incasso en repartitie auteursrechten met betrekking tot openbare uitvoering en mechanische reproductie voor haar aangeslotenen in Nederland en internationaal) en SENa (de Nederlandse organisatie verantwoordelijk voor incasso voor naburige rechten voor wat betreft de openbare uitvoering voor haar aangeslotenen in Nederland en internationaal).

* *Gegevens van representatieve bedrijven in de sector*

Een andere mogelijkheid die in dit onderzoek wordt gebruikt, is gegevensverzameling direct bij de bron, de bedrijven en instellingen die de rechten bezitten op de muziek die internationaal wordt geëxploiteerd en die daarmee een direct zicht hebben op de gerealiseerde revenuen. Met behulp van

deze triangulatie kan worden geverifieerd of de onderzoeksgegevens op correcte wijze zijn vastgesteld. Het moet leiden tot convergentie, de conclusies moeten in dezelfde richting wijzen.

- Member checks

De interpretaties en onderzoeksbevindingen worden besproken met deskundigen (klankbordgroep); vertegenwoordigers van het werkveld. Deze klankbordgroep komt niet plenair bij elkaar, maar dient de onderzoekers op verzoek van advies. Het profiel van deze klankbordgroep is als volgt:

- Vertegenwoordiging van BUMA, Stemra en SENA;
- Vertegenwoordiging van de muziekproducenten van opnames en geluidsdragers, (majors en independents);
- Vertegenwoordiging van auteurs en muziekuitgevers;
- Vertegenwoordiging van uitvoerend muzikanten.

2. ONDERZOEK

2.1 Export van de Nederlandse populaire muziek

In onderzoeken naar het economische belang van de Nederlandse populaire muziek gaat de aandacht veelal uit naar de economische betekenis van de exploitatie op de nationale markt. Een goede 'performance' op de thuismarkt is immers van groot belang voor componisten en uitvoerend muzikanten, uitgevers van muziek en producenten en exploitanten van opnamen en de muziek-labels. Echter ook een succesvolle exploitatie in het buitenland is van groot belang voor de opbouw van een gezonde, op continuïteit gestoelde muziekindustrie. Muziek die louter op de nationale markt kan worden verkocht, krijgt te maken met een exploitatieplafond. Om voldoende inkomsten te genereren voor een gezonde winstpositie en om de noodzakelijke budgetten voor nieuwe producties vrij te kunnen maken, is het voor de muziekindustrie (majors, independents) een steeds grotere noodzaak om ook in het buitenland succes te boeken.

De meest exacte cijfers hebben betrekking op rechten en royalties. Die cijfers staan vrijwel gelijk aan de gerealiseerde waarde, er hoeven nauwelijks tot geen kosten op in mindering te worden gebracht. De cijfers over de exploitatieopbrengsten van opnamen en optredens in het buitenland zijn een gefundeerde schatting. De waarde die in dit onderzoek voor die onderdelen is bepaald, is gebaseerd op een groot doch niet compleet aantal informatiebronnen. Echter op basis van de ervaring van het onderzoek sinds 2004 plus het netwerk van de onderzoekers worden veel exacte data verkregen. Uit overleg met verschillende partijen blijkt wel dat men bereid is om mee te werken, de tijdfactor (het op tijd aanleveren van data), en het vertrouwen spelen hierbij een rol. We zijn daarom blij dat verschillende partijen bereid zijn om informatie af te staan. Waardoor we toch gedetailleerde resultaten kunnen vastleggen.

De waarde van de popmuziekexport in dit onderzoek is gebaseerd op de gerealiseerde waarde van auteursrechten (openbaarmaking/uitvoeringsrechten en verveelvoudiging/mechanische rechten), naburige rechten (openbaarmaking en verveelvoudiging), artiesten royalties, producenten royalties, geluidsdragers (fysiek/digitaal) opnamen en optredens.

Het belang van export en exploitatie

Om voldoende inkomsten te genereren voor een gezonde winstpositie en om de noodzakelijke budgetten voor nieuwe producties vrij te kunnen maken, is het voor de muziekindustrie van groot belang om ook in het buitenland succes te boeken. Het opbouwen van succes in het buitenland wordt voor een Nederlandse artiest/groep van steeds meer belang om te overleven. Vooral omdat binnen de muziekindustrie de kansen minder groot zijn vanwege het teruglopende volume van de muziekmarkt door fysieke verkopen. Wanneer een Nederlandse artiest in eigen land succesvol is, wordt de grondslag voor exploitatie in het buitenland groter. Dat is echter geen wet van Meden en Perzen. Zeker binnen de dancewereld kan een Nederlandse dj soms zelfs makkelijker iets in het buitenland opbouwen dan in eigen land. Veel dj's zitten in Verenigde Staten met het probleem van copyrights en betalingen, dus hebben ze vaak een van tevoren gecleared muziekprogramma.

Voorafgaand aan een succesvolle exploitatie in het buitenland is promotie noodzakelijk. Vooral jonge (onervaren) artiesten en groepen met nog onvoldoende brede basis (steun), hebben support nodig buiten de vaste waarde in eigen land.

Inkomstenbronnen

De verkoop van singles, albums en dvd's (fysiek en digitaal) in het buitenland levert de artiest/groep artiesten royalties op. Daarnaast ontvangen de auteurs van de composities, die op de verkochte geluidsdragers zijn opgenomen, inkomsten op basis van hun auteursrecht. Wanneer de opnamen op de buitenlandse radio of televisie te horen of te

zien zijn of via internet worden gestreamed, ontvangen ze eveneens vergoedingen. De verkoop van geluidsdragers en downloads in het buitenland zorgt voor een inkomstenstroom naar Nederland.

De inkomsten uit live optredens bestaan uit gages en rechten op composities die live worden vertolkt tijdens de buitenlandse optredens. Soms worden ook nog inkomsten verkregen uit de verkoop van merchandise.

Exportmogelijkheden

Op verschillende manieren kan een basis voor succes in het buitenland worden gelegd. Voor de popartiest/groep is optreden in zalen vaak een eerste vereiste. Het deelnemen aan sociale netwerken en platforms, zoals YouTube, Facebook, Twitter, Spotify, LinkedIn, SoundCloud, Beatport, Google+, Instagram, Deezer, MySpace, Last FM, zorgt ervoor dat de artiest internationaal fans direct kan bereiken. In eerste instantie zijn de optredens (cultureel kapitaal) een enorme investering, met als doel 'werken aan bekendheid' (sociaal kapitaal), voordat er maar enigszins sprake kan zijn van terugverdienen (economisch kapitaal).

Voor de (club-)dj's is het van steeds groter belang om samenwerkingen aan te gaan die de dj zowel als de producer, (re)mixer, songwriter neerzetten. Hierdoor wordt het netwerk veel groter en de kans op succes aanzienlijk uitgebreid en met als gevolg extra optredens. De Nederlandse dance staat in hoog aanzien. Ook de slimme zetten om door de vlagdragers van de dance-scene nieuwe talenten in het buitenland een kans te geven, zorgt voor een uitstekende basis van meer succes. Onder vlagdragers verstaan we zowel dj's, hun bedrijven, organisaties zoals Buma Cultuur (Amsterdam Dance Event, Eurosonic Noorderslag) en andere bedrijven o.a. actief in de dance scene w.o. Beatport, Soundcloud.

Wanneer een artiest de buitenlandse markt wil betreden, dient hij zich te onderscheiden van de al aanwezige 'concurrentie'. Meestal is via de lokale media wel enige vorm van aandacht te krijgen, maar ook hierbij speelt de eventueel lokale concurrentie een rol. Net als in andere creatieve industrieën is niets zeker en dient er rekening te worden gehouden met het feit dat succes beperkt en onvoorspelbaar is. En het onderscheidend vermogen des te belangrijker.

De exportmogelijkheden van de Nederlandse populaire muziek zijn minder groot dan van grotere economieën zoals de Verenigde Staten en Groot Brittannië. Het succes van de Nederlandse dance-scene geeft aan dat er toch veel mogelijkheden zijn.

Bij optredens in het buitenland moet niet uit het oog worden verloren dat het in sommige situaties niet gaat om het aanboren van een nieuwe markt, maar om het entertainen van Nederlanders die in het buitenland zijn. Bijvoorbeeld militairen, Nederlanders die voor langere tijd werken in het buitenland en andere expats en vakantiegasten op populaire vakantieplaatsen zoals Ibiza, Mallorca, Kreta, Marmaris, Sunny Beach, Albufeira, Sziget. Deze optredens zijn wel meegenomen in dit onderzoek, maar zijn qua sociaal en cultureel kapitaal niet van even grote betekenis voor de exportwaarde als optredens voor buitenlands publiek. Ook het opbouwen van een goed sociaal netwerk werpt zijn vruchten af. Social media en platforms zijn grenzeloos en de fans kunnen overal zitten. De term 'internationaal' is dus steeds verder aan het vervagen. De toegevoegde waarde van een platform als Spotify toont aan dat dit een belangrijk verdienmodel kan zijn, denk hierbij in 2014 aan 'Waves' van **Mr. Probz**. Optredens zijn een belangrijk bindmiddel tussen social media en het directe contact met de fan/liefhebber.

2014	2013	2012	2011	artiest	2014	2013	2012	2011
1	2	1	10	R3HAB	167	154	192	112
2	58	nw	x	MARTIN GARRIX	159	54	2	0
3	4	2	1	CHUCKIE	147	151	185	202
4	3	4	4	LAIDBACK LUKE	139	152	163	151
5	7	19	31	QUINTINO	134	138	89	63
6	12	23	23	SHOWTEK	128	126	81	74
7	10	11	2	TIESTO	122	128	125	186
8	16	18	43	BASSJACKERS	122	116	94	50
9	19	nw	x	DANNIC	121	108	30	x
10	15	24	29	W&W	119	118	75	64
11	8	8	6	DASH BERLIN	118	135	134	121
12	11	9	19	SUNNERY JAMES & RYAN MARCIANO	118	127	130	87
13	23	nw	x	DYRO	117	97	15	x
14	5	5	3	AFROJACK	115	148	159	175
15	nw	x	x	JAY HARDWAY	115	9	0	0
16	62	nw	x	SICK INDIVIDUALS	114	52	12	x
17	9	13	7	FEDDE LE GRAND	112	129	115	113
18	6	3	5	HARDWELL	111	139	169	133
19	nw	x	x	BIRTH OF JOY	106	36	3	x
20	1	6	11	BINGO PLAYERS	104	157	157	110
21	18	12	9	SANDER VAN DOORN	104	114	125	113
22	17	nw	x	BAKERMAT	101	115	7	0
23	20	14	13	FERRY CORSTEN	98	106	114	104
24	92	re	91	DON DIABLO	98	40	18	30
25	nw	x	x	BLASTERJAXX	98	37	0	x
26	nw	x	x	OLIVER HELDENS	98	1	x	x
27	40	nw	x	YELLOW CLAW	96	63	16	x
28	55	17	20	ANDRE RIEU	94	55	96	86
29	61	x	x	UMMET OZCAN	92	52	26	29
30	49	nw	x	MOZES AND THE FIRSTBORN	91	59	x	x
31	25	34	38	ANOTHER NICE MESS/DJ MARCELLE	90	83	63	51
32	50	nw	x	FIREBEATZ	87	58	9	11
33	26	21	16	JORIS VOORN	86	80	85	96
34	90	nw	x	JULIAN JORDAN	85	42	1	x
35	14	7	17	NICKY ROMERO	82	124	140	91
36	46	90	nw	TOM TRAGO	82	60	37	21
37	30	nw	nb	DIRKJAN RANZIJJN	80	76	nb	nb
38	44	33	27	HEADHUNTERZ	78	60	63	67
39	36	nw	x	DETROIT SWINDLE	77	66	16	0
40	24	nw	97	ALVARO	76	87	24	30
41	84	nw	x	VICETONE	76	43	x	x
42	28	32	86	SANDRO SILVA	75	78	64	32
43	31	15	12	ARMIN VAN BUUREN	74	75	108	109
44	81	nw	x	GLOW IN THE DARK	74	44	8	x
45	nw	x	x	D-WAYNE	70	35	7	13
46	nw	x	x	BUSQUITO'S	68	34	4	7
47	68	54	nw	TOWN OF SAINTS	68	48	50	x
48	37	29	30	RAPALJE	67	64	68	52
49	57	43	nw	FRANKY RIZARDO	67	54	57	12
50	opn		re	DELAIN	66	33	31	21

Tabel 5: top 50 Nederlandse acts qua aantal optredens in het buitenland 2014

De in tabel 5 gepubliceerde Top 50 is gebaseerd op een lijst van 876 optredende Nederlandse acts in het buitenland over 2014. Bij de Top 20 staan 19 dance-acts. De meest opvallende notering is Martin Garrix op #2. Kijken we naar de hoogste 50 acts dan zijn er 7 geen dance. Niet dance gelieerd in de Top 50 zijn Birth of Joy (rock), André Rieu (populair klassiek), Mozes and the Firstborn (pop, indie), Dirkjan Ranzijn (orgel), Busquito's (jazz, swing), Towns of Saints (indie folk), Rapalje (folk). De Top 50 vertegenwoordigt 32% van het totaal aantal optredens in 2014.

Qua dance:

- #1 positie voor R3Hab
- Een vijftal nieuwkomers in de Top 10: Martin Garrix, Showtek, Bassjackers, Dannic, W&W.

Qua pop/populair:

- De Celtic-folk van Rapalje doet het al jaren goed in Europa, met name in Duitsland, in 2014 met maar liefst 67 optredens.
- De swing jazz van Busquito's doet het qua optredens goed in Duitsland, Ierland, Zwitserland en een uitgebreide tour door Zuid-Korea.
- De Nederlands-Belgische pop van Mozes and the Firstborn had in 2014 een vervolg met een uitgebreide tour door Noord-Amerika en Europa.
- André Rieu gaf in 2014 beduidend meer optredens dan in 2013 incl. 9 indrukwekkende en uitverkochte optredens in het Ginásio do Ibirapuera in Sao Paulo, Brazilië. Verder waren er in april optredens in China (Shanghai), Taiwan en Singapore.

Let wel: dat een act hoog in deze lijst staat, betekent dat deze veel optredens had, maar niet dat deze het meeste geld heeft verdiend. De investering en backline van een (pop)rockact is vele malen meer dan die van een dance-dj.

Een regelmatig terugkerende opmerking van artiesten uit de lijst is dat er meer optredens zijn dan in de lijst staat. Let wel, het gaat hier om optredens buiten Nederland.

2.1.1 De Nederlandse dance export

Kijken we naar de top 50 van meest optredende artiesten van dit exportonderzoek (tabel 5) dan staan dit jaar R3Hab, Chuckie, Laidback Luke (deze drie zijn al jaren top 3 spelers), Martin Garrix, Quintino, Tiësto, Bassjackers, Dannic, W&W, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Dyro, Afrojack, Sick Individuals, Fedde LeGrand, Hardwell, Bingo Players bij de bovenste 20.

Hardstyle en hardcore blijven een populaire (en een stabiele) factor met o.a. Showtek, Headhunterz, Angerfist, Saint Liz, DJ Korsakoff, Noisecontrollers, Brennan Heart, All for Nothing, Wildstylez. Jaarlijks zijn er vaste populaire evenementen in Duitsland, België, Italië, Zwitserland en Spanje waar veel Nederlandse hardcore- en hardstyle-artiesten optreden.

Nadat in de Verenigde Staten de door Nederlandse dj's aangevoerde muziekstijlen house, trance, electro, disco, techno, hardstyle omschreven als Electronic Dance Music (EDM) zich succesvol ontwikkelden, wordt nu ook de Midden- en Zuid-Amerikaanse markt langzaam maar zeker een factor van belang. Voorbeelden zijn The Day After (Panama), Ultra Music festival Colombia, Mysteryland Chili, Dream valley Brasil, Creamfields in Chili, Peru, Argentinië, EDC in Mexico.

Sunburn het driedaags festival in Goa, India (sinds 2007) is inmiddels het grootste muziekfestival in Azië.

Armin van Buuren vervolgde zijn Armin Only – Intense tour met 25 optredens op grote locaties wereldwijd, van India, Bulgarije, Roemenië, Belarus, Finland, Noord-Amerika, Mexico, Filipijnen, Taiwan, Australië, Zuid Afrika, Spanje, Rusland, Brazilië, Argentinië, Colombia, België.

Oliver Heldens stond 30 september, 1 en 3 oktober 2014 als support act in het programma van Kylie Minogue in Groot Brittannië.

Jaarlijks is de verkiezing van de belangrijkste (dance)dj een terugkerend fenomeen en een graadmeter van de populariteit van dj's (zie tabel 6). Voor veel dj's is een hoge notering in de *DJ Mag Top 100* een goede businessgarantie, dat wil zeggen: veel (meer) optredens overal in de wereld. Nederlandse dj's spelen in deze categorie een toonaangevende rol. Al vele jaren staan zij hoog of het allerhoogst genoteerd.

De top tien uit de *DJ Mag Top 100* van 2014 is te zien in tabel 6 alsmede de plaatsen van andere Nederlandse dj's. Ter vergelijking is voor de Nederlandse dj's aangegeven waar ze in 2013 vandaan komen.

In de Top 10 van de *DJ Mag Top 100* van 2014 staan vijf Nederlandse dj's.

Hardwell staat op #1, Armin van Buuren zakte van #2 naar #3, Martin Garrix stormde de Top 10 binnen van 40 naar 4, Tiësto zakte van #4 naar #5. Nicky Romero zakte van 7 naar 8, Afrojack en Dash Berlin verdwenen uit de Top 10.

In totaal staan er in 2014 30 Nederlandse dj's in *DJ Mag Top 100*. Dat is gelijk aan 2013. Bijna 1/3 van de *DJ Mag Top 100* bestaat uit Nederlandse dj's.

2014	2013	2012	2011	2010	2009	DJ MAG TOP 100	
1	1	6	24	nw	x	Hardwell	NL
3	2	1	2	1	1	Armin van Buuren	NL
4	40	nw				Martin Garrix	NL
5	4	2	3	3	2	Tiesto	NL
8	7	17	nw			Nicky Romero	NL
12	9	9	7	19	nw	Afrojack	NL
13	71	nw				Blasterjaxx	NL
14	10	7	8	15	nw	Dash Berlin	NL
17	27	re	58	91	nw	Showtek	NL
18	14	25	36	71	nw	W&W	NL
23	58	73	nw			R3hab	NL
27	30	nw				Dyro	NL
30	74	nw				Dannic	NL
31	99	nw				Ummet Ozcan	NL
34	29	26	14	21	29	Fedde Le Grand	NL
35	nw					Oliver Heldens	NL
36	60	nw				Vicetone	NL
37	34	42	39	nw	x	Angerfist	NL
40	23	11	17	36	nw	Headhunterz	NL
45	37	79	nw			Frontliner	NL
47	61	49	98	nw	x	Brennan Heart	NL
50	31	29	20	17	27	Laidback Luke	NL
51	39	18	16	12	10	Sander van Doorn	NL
56	nw					Firebeatz	NL
67	66	27	35	90	nw	Noisecontrollers	NL
82	nw					Don Diablo	NL
86	nw					Quintino	NL
91	42	22	18	9	7	Ferry Corsten	NL
95	56	41	80	nw	x	Wildstylez	NL
96	52	66	nw			Bingo Players	NL

Tabel 6: Top tien uit de DJ Mag Top 100 2014 + andere Nederlandse dj's in de Top 100²

² Bron: djmag.com 2014

2. 1.2 Nederlandse populair klassieke export

De Nederlandse populaire klassieke muziek, een genre waar Nederland in het buitenland om bekend staat, wordt al jaren vertegenwoordigd door **André Rieu** en zijn Johann Strauss Orchestra. In januari, februari en maart waren er concerten in Duitsland en Frankrijk. In april speciale concerten in Taiwan, China (Shanghai) en Singapore. In mei en juni weer Europa met o.a. Tsjechië, Polen, Denemarken, Zweden, Zwitserland, Oostenrijk, Hongarije, Litouwen, Estland, Finland. Juli is traditiegetrouw gereserveerd voor optredens op het Vrijthof in Maastricht. Oktober was Brazilië aan de beurt met 8 concerten in het Ginasio do Ibirapuera (a 11.000 stoelen) in Sao Paulo. November en december waren er concerten in België, Turkije, Ierland en Groot Brittannië, waaronder 2 optredens in het Londens Arena-Wembley.

2.1.3 De Nederlandse rock-punk-metal export

De Nederlandse (hard)rock-punk-metalbands manifesteren zich buiten de Nederlandse grenzen over het algemeen in de relatief kleine club scene. **Birth Of Joy** manifesteerde zich in 2014 met een opvallende hoeveelheid optredens in Europa en een kort bezoek aan Canada i.v.m. Canadian Music Week en Zuid Afrika en eind 2014 in het voorprogramma van Triggerfinger (zie bijlage 3 voor het kaartje met optredens). Delain, Within Temptation, The Ex, Epica, ReVamp waren zichtbaarder met meer optredens. Antillectual, Peter Pan Speedrock met minder optredens dit jaar. Nieuwkomer is Komatsu.

Legion of the Damned LOTD, stond in 2014 in het Europese voorprogramma van Sepultura.

ReVamp was in 2014 in Noord Amerika support act bij de tour van Iced Earth en Sabaton.

Epica was in september-oktober 2014 de support act van Machine Head in Noord Amerika

2.1.4 Export van Nederlandse muziek in overige genres

In de top 50 van meest optredende artiesten in het buitenland staan buiten de dance slechts enkelen nog genoteerd, dit zijn de al eerder genoemde Birth of Joy, verder **Mozes and The Firstborn**, **DirkJan Ranzijn** (orgel) vooral in Groot Brittannië, de traditionele Celtic-folk van **Rapalje**, de indie rock van **Town Of Saints** met optredens van Finland tot Italië, en de swing-jazz van **Busquito's** met o.a. een tour door Korea en Ierland. Mozes and The Firstborn hadden op 12 oktober 2014 hun eerste headliner show in de VS

2.2 Marktwerving:

In 2012 publiceerden we een overzicht van de bekendste clubs waar Nederlandse DJ's veelvuldig optreden. De vorige editie van dit onderzoek hebben we gekeken naar de locaties waar Nederlandse popartiesten regelmatig terugkeren. Dat doen we dit jaar opnieuw.

In tabel 7 een overzicht van die locaties/zalen. Hierin zijn niet meegenomen dat dezelfde artiest in 2014 meerdere keren optrad op dezelfde locatie. Ook zijn festivals niet meegenomen. Opvallend en zeker ook logisch is dat de Duitse clubs, zalen hier veel voorkomen.

Opkomende markten die we in 2012 en 2013 al signaleerden voor EDM en de Nederlandse DJ's zijn in 2014 nog steeds van toepassing. Het gaat dan om o.a. Mexico, Brazilië, Argentinië, Chili, Panama, India, Indonesië, China, Singapore, Thailand, Zuid Korea, Maleisië en Zuid Afrika. Voorzichtig komen landen als Colombia, Peru, Paraguay, Uruguay, Vietnam regelmatig voor.

Kijken we naar markten waar Nederlandse artiesten, groepen regelmatig terugkeren voor optredens (buiten de dance), dan zijn een aantal landen en locaties in kaart te brengen. In tabel 7 is per land te zien welke zalen dat zijn. Festival-locaties zijn hierin niet meegenomen. De meest bezochte locatie over de grens is AB (Ancienne Belgique) in

Brussel. Hier zijn wel de grote en kleine zaal van AB meegenomen. In de tweede kolom is te zien dat Duitsland het land is waar veruit de meeste Nederlandse artiesten optreden. De belangrijkste locaties zijn Aken, Hamburg, Berlin, Frankfurt, Marburg, München, Oberhausen.

stad	locatie	land
Brussel,	AB, BE	BE
Vienna,	Arena	AT
Antwerpen,	Arenbergshouwb	BE
Antwerpen,	Stadsschouwburg, I	BE
Gent,	Capitole, BE	BE
Gent,	Vooruit, BE	BE
Leuven,	Het depot, BE	BE
Oostende,	Kursaal, BE	BE
Rio de Janeiro,	Teatro rival petrobr	BR
Calgary,	Republik	CA
Quebec,	Imperial theatre, C	CA
Toronto,	Mod Club	CA
Vancouver,	The Venue	CA
Winnipeg,	Park Theatre	CA
Pratteln,	Z7	CH
Zürich,	Bar Rossi (CH) *	CH

stad	locatie	land
Aachen,	Musikbunker, DE	DE
Hamburg,	Hafenklang, DE	DE
Berlin,	Privatclub, DE	DE
Frankfurt,	11er, DE	DE
Marburg,	Kulturladen KFZ	DE
München,	Backstage werk, DE	DE
Oberhausen,	Druckluft, DE	DE
Berlin,	Corbo Kleinkunstbü	DE
Berlin,	Cassiopeia, DE	DE
Berlin,	Magnet Club, DE	DE
Bonn,	Harmonie, DE	DE
Coesfeld,	Fabrik keller, DE	DE
Dresden,	Chemiefabrik, DE	DE
Dresden,	Ostpol, DE	DE
Düsseldorf,	FFT	DE
Hamburg,	Molotow, DE	DE
Hamburg,	Grünspan, DE	DE
Hannover,	Glocksee, DE	DE
Karlsruhe,	Café nun, DE	DE
Kiel,	Schaubude, DE	DE
Köln,	Underground, DE	DE
Köln,	Sonic Ballroom, DE	DE
Krefeld,	Magna pop, DE	DE
Leipzig,	Wärmehalle Süd	DE
Mainz,	Schon Schön, DE	DE
München,	Tonhalle, DE	DE
Münster,	Gleiss 22, DE	DE
Münster,	Sputnikhalle, DE	DE
Offenbach,	Hafen 2, DE	DE
Regensburg	Alte Mälzerei DE	DE
Saarbrücken,	Garage club, DE	DE
Sulzbach-Rosenber	JUZ Hangematte, D	DE
Trier,	Exhaus, DE	DE
Zittau,	Emil, DE	DE

stad	locatie	land
Bordeaux,	L'Heretic,	FR
Colmar,	Le grillen,	FR
Paris,	Cabaret Sauvage,	FR
Paris,	Divan du monde,	FR
Paris,	Espace B,	FR
Paris,	La maroquinerie,	FR
Strasbourg,	La laiterie	FR
Toulouse,	Le bikini	FR
Birmingham,	Academy,	GB
Glasgow,	Rock club Cathouse	GB
London,	Cafe Oto,	GB
London,	Bush hall,	GB
London,	The garage,	GB
London,	Village Undergroun	GB
Newcastle	O2 Academy	GB
Mexico City,	Circo Volador,	MX
Barcelona,	Razzmatazz,	SP
Madrid,	Rock palace,	SP
Madrid,	Shoko club,	SP
New York,	Pianos, VS	VS
Atlanta,	The masquerade, V	VS
Chicago,	House of blues, VS	VS
Cleveland,	Agora Theater, VS	VS
Philadelphia,	Trocadero, VS	VS
San Francisco,	The chapel, VS	VS
Seattle,	El corazon, VS	VS
Washington DC,	Black Cat, VS	VS
Worcester,	The palladium, VS	VS

Tabel 7: overzicht pop locaties 2014 NL artiesten

Wanneer we de Top 50 meest optredende acts uitsplitsen naar de criteria Nederlandse muziek (tabel 8) en muziekexportmarkt (tabel 9) krijg je de volgende twee tabellen te zien:

- **Nederlandse nationaliteit van de componist/tekstdichter:**
 R3hab, Martin Garrix, Chuckie, Laidback Luke, Quintino, Showtek, Tiësto, Bassjackers, Dannic, W&W, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Dyro, Afrojack, Jay Hardway, Sick Individuals, Fedde Le Grand, Hardwell, Birth of Joy, Bingo Players, Sander van Doorn, Bakermat, Ferry Corsten, Don Diablo, Blasterjaxx, Oliver Heldens, Yellow Claw, Ummet Ozcan, Mozes and the Firstborn, DJ Marcelle van Hoof, Firebeatz, Joris Voorn, Julian Jordan, Nicky Romero, Tom Trago, Headhunterz, Detroit Swindle, Alvaro, Vicetone, Sandro Silva, Armin van Buuren, Glow in The Dark, D-Wayne, Busquito's, Town of Saints, Rapalje, Franky Rizarzo, Delain.
- **Nederlandse nationaliteit van de uitvoerende:**
 R3hab, Martin Garrix, Chuckie, Laidback Luke, Quintino, Showtek, Tiësto, Bassjackers, Dannic, W&W, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Dyro, Afrojack, Jay Hardway, Sick Individuals, Fedde Le Grand, Hardwell, Birth of Joy, Bingo Players, Sander van Doorn, Bakermat, Ferry Corsten, Don Diablo, Blasterjaxx, Oliver Heldens, Yellow Claw, Andre Rieu, Ummet Ozcan, Mozes and the Firstborn, DJ Marcelle van Hoof, Firebeatz, Joris Voorn, Julian Jordan, Nicky Romero, Tom Trago, Dirkjan Ranzijn, Headhunterz, Detroit Swindle, Alvaro, Vicetone, Sandro Silva, Armin van Buuren, Glow in The Dark, D-Wayne, Busquito's, Town of Saints, Rapalje, Franky Rizarzo, Delain.
- **Nederland als land van vestiging van de uitgever (publisher):**
 R3hab, Martin Garrix, Chuckie, Laidback Luke, Quintino, Showtek, Tiësto, Bassjackers, Dannic, W&W, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Dyro, Afrojack, Jay Hardway, Sick Individuals, Fedde Le Grand, Hardwell, Birth of Joy, Bingo Players, Sander van Doorn, Bakermat, Ferry Corsten, Don Diablo, Blasterjaxx, Oliver Heldens, Yellow Claw, Ummet Ozcan, Mozes and the Firstborn, DJ Marcelle van Hoof, Firebeatz, Joris Voorn, Julian Jordan, Nicky Romero, Tom Trago, Dirkjan Ranzijn, Headhunterz, Detroit Swindle, Alvaro, Vicetone, Sandro Silva, Armin van Buuren, Glow in The Dark, D-Wayne, Busquito's, Town of Saints, Rapalje, Franky Rizarzo, Delain.
- **Nederland als land van vestiging van de producent van de opname (land van signing):**
 R3hab, Martin Garrix, Chuckie, Laidback Luke, Quintino, Showtek, Tiësto, Bassjackers, Dannic, W&W, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Dyro, Afrojack, Jay Hardway, Sick Individuals, Fedde Le Grand, Hardwell, Birth of Joy, Bingo Players, Sander van Doorn, Bakermat, Ferry Corsten, Don Diablo, Blasterjaxx, Oliver Heldens, Yellow Claw, Andre Rieu, Ummet Ozcan, Mozes and the Firstborn, DJ Marcelle van Hoof, Firebeatz, Joris Voorn, Julian Jordan, Nicky Romero, Tom Trago, Dirkjan Ranzijn, Headhunterz, Detroit Swindle, Alvaro, Vicetone, Sandro Silva, Armin van Buuren, Glow in The Dark, D-Wayne, Busquito's, Town of Saints, Rapalje, Franky Rizarzo, Delain.

Tabel 8: Top 50 acts 2014 uitgesplitst naar de criteria voor de Nederlandse populaire muziekproduct.

- **Engelstalige markt** (Anglo-Amerikaanse markt = Verenigde Staten, Canada, Groot Brittannië, Ierland, Australië, Nieuw Zeeland):
R3hab, Martin Garrix, Chuckie, Laidback Luke, Quintino, Showtek, Tiësto, Bassjackers, Dannic, W&W, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Dyro, Afrojack, Jay Hardway, Sick Individuals, Fedde Le Grand, Hardwell, Birth of Joy, Bingo Players, Sander van Doorn, Bakermat, Ferry Corsten, Don Diablo, Blasterjaxx, Oliver Heldens, Yellow Claw, Andre Rieu, Ummet Ozcan, Mozes and the Firstborn, DJ Marcelle van Hoof, Firebeatz, Joris Voorn, Julian Jordan, Nicky Romero, Tom Trago, Dirkjan Ranzijn, Headhunterz, Detroit Swindle, Alvaro, Vicetone, Sandro Silva, Armin van Buuren, Glow in The Dark, D-Wayne, Town of Saints, Franky Rizado, Delain.
- **Continentale Europese markt:**
R3hab, Martin Garrix, Chuckie, Laidback Luke, Quintino, Showtek, Tiësto, Bassjackers, Dannic, W&W, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Dyro, Afrojack, Jay Hardway, Sick Individuals, Fedde Le Grand, Hardwell, Birth of Joy, Bingo Players, Sander van Doorn, Bakermat, Ferry Corsten, Don Diablo, Blasterjaxx, Oliver Heldens, Yellow Claw, Andre Rieu, Ummet Ozcan, Mozes and the Firstborn, DJ Marcelle van Hoof, Firebeatz, Joris Voorn, Julian Jordan, Nicky Romero, Tom Trago, Dirkjan Ranzijn, Headhunterz, Detroit Swindle, Alvaro, Vicetone, Sandro Silva, Armin van Buuren, Glow in The Dark, D-Wayne, Busquito's, Town of Saints, Rapalje, Franky Rizado, Delain.
- **Latijns-Amerikaanse markt:**
R3hab, Martin Garrix, Chuckie, Laidback Luke, Quintino, Showtek, Tiësto, Bassjackers, Dannic, W&W, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Dyro, Afrojack, Jay Hardway, Sick Individuals, Fedde Le Grand, Hardwell, Bingo Players, Sander van Doorn, Ferry Corsten, Don Diablo, Blasterjaxx, Oliver Heldens, Yellow Claw, Andre Rieu, Ummet Ozcan, Firebeatz, Joris Voorn, Julian Jordan, Nicky Romero, Headhunterz, Vicetone, Sandro Silva, Armin van Buuren, Glow in The Dark, Town of Saints, Franky Rizado.
- **De Aziatische markt:**
R3hab, Martin Garrix, Chuckie, Laidback Luke, Quintino, Showtek, Tiësto, Bassjackers, Dannic, W&W, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Dyro, Afrojack, Jay Hardway, Sick Individuals, Fedde Le Grand, Hardwell, Bingo Players, Sander van Doorn, Bakermat, Ferry Corsten, Don Diablo, Blasterjaxx, Yellow Claw, Andre Rieu, Ummet Ozcan, Firebeatz, Julian Jordan, Nicky Romero, Tom Trago, Headhunterz, Detroit Swindle, Alvaro, Vicetone, Sandro Silva, Armin van Buuren, Glow in The Dark, D-Wayne, Busquito's, Franky Rizado, Delain.
- **De Afrikaanse markt:**
Martin Garrix, Tiësto, W&W, Afrojack, Jay Hardway, Birth of Joy, Blasterjaxx, Nicky Romero, Detroit Swindle, Armin van Buuren.

Tabel 9: Top 50 acts 2014 uitgesplitst naar muziekexportmarkt

2.3 BUMA/Stemra*

Wederom een stijging t.o.v. 2013. Het totaal van de buitenland incasso BUMA/Stemra 2014, voor alleen NL rechthebbenden, is uitgekomen op circa € 17.470.900. Dat is +3% ten opzichte van 2013. Betreft een mindere stijging dan 2013 t.o.v. 2012 (+12%) maar men is heel tevreden.

De stijging incasso 2014 t.o.v. ten opzichte van 2013 heeft de volgende bijzonderheden. Naast succesvolle Nederlandse acts in het buitenland en omzetverschuivingen om technische redenen, zien men ook betere cijfers uit een aantal landen in de volle breedte van het Nederlandse repertoire. Onze DJ's Armin van Buuren, Tiësto, Afrojack, Hardwell en Nicky Romero blijven samen met Caro Emerald, Giorgio Tuinfort repertoire en André Rieu de boventoon voeren, maar daar kunnen Martin Garrix en Mr. Probz aan toegevoegd worden. Ook een titel als "Schatzi, schenk mir dein Foto" (Ko und Ko) scoorde goed in de Duitstalige landen.

Verder valt op dat opbrengsten uit "vormgevingsmuziek" op radio en tv toe neemt evenals muziek van NL rechthebbenden bij commercials in het buitenland zoals "The Voice" vormgeving en vormgeving "Eurosport" als muziek bij o.a. de "Kantonalbank" en "Reebok" commercials. Het aandeel "NL klassiekers" zoals "Venus" (Robbie van Leeuwen/Shocking Blue), "Radar Love" (Kooymans, Hay/Golden Earring), "You" Niels Hermes, Ton Groen/Ten Sharp) en "In 't Kleine Café Aan de Haven" (Pierre Kartner/Vader Abraham) blijft substantieel. Specifieke hitsongs gedurende de periode eind 2013 en 2014 waren o.a. "This is what it feels like" (Armin van Buuren, Benno de Goey, John Ewbank, Jenson Vaughan, Trevor Guthrie); "Animals" (Martin Garrix), "Give Me everything" (Nick de Wall, Armando Perez, Shaffer Smith/Afrojack) en "Waves" (Dennis Stehr/Mr. Probz).

Stemra BTL 2014 opbrengsten met € 4.406.414 is vrijwel stabiel t.o.v. 2013. Dit is niet conform de trend van dalende MR inkomsten en wordt voor een deel verklaard door extra opbrengsten uit Duitsland en Groot Brittannië als ook Scandinavië. Inkomsten Buma BTL blijven stijgen. Voor 2014 was de stijging t.o.v. 2013 zo'n 4%.

De "landen top 5" wijzigt eigenlijk niet, alleen de volgorde ervan. Duitsland, België, Groot Brittannië, Frankrijk en USA zijn nog steeds de belangrijkste landen voor Nederlandse muziek, waarbij Duitsland het land is met de hoogste opbrengsten voor uitvoeringsrecht Nederlands repertoire met +16% t.o.v. 2013. Ook USA is weer in waarde gestegen met ongeveer € 300.000 door hogere RTV opbrengsten. Het aandeel USA live events blijft klein door lage tarieven en matige licentiedichtheid. Nederlands muziekgebruik in Scandinavië, Australië en Zwitserland laat hogere opbrengsten zien. Hierbij mag niet onvermeld blijven dat de lage euro t.o.v. de lokale valuta in deze landen hierbij een rol speelt.

Per regio blijven Zuid- en West-Europa veruit het belangrijkste gebied met daarna USA/Canada en Azië/Australië. Brazilië is in Zuid-Amerika goed voor meer opbrengsten in 2014 t.o.v. 2013.

Zoals gebruikelijk zijn resultaten uit het verleden geen garantie voor toekomstige successen, maar de voortekenen voor 2015 zijn meer dan gunstig.

*Bron: Buma/Stemra

Foreign Income 2013	2014	2013	2012	2011	2010
Per country	in %	in %	in %	in %	in %
GERMANY	19.14%	17.0%	17.15%	17.3%	17,8%
BELGIUM	12.85%	17.8%	14.06%	16.4%	14,5%
UNITED KINGDOM	12.82%	9.5%	14.11%	13.6%	11,6%
FRANCE	12.16%	13.2%	9.72%	11.4%	10,5%
USA	7.37%	5.8%	7.18%	6.1%	5,1%
ITALY	4.42%	4.4%	3.43%	2.8%	4,0%
AUSTRALIA & NZ	3.67%	2.8%	4.18%	3.8%	4,1%
SWITZERLAND	3.42%	3.0%	3.43%	2.8%	3,1%
SWEDEN	3.33%	2.4%	1.20%	1.5%	1,5%
JAPAN	2.84%	2.7%	4.39%	3.4%	3,6%
AUSTRIA	2.19%	2.1%	2.45%	2.4%	2,5%
POLAND	1.77%	3.9%	4.12%	2.7%	4,2%
BRASIL	1.70%	0.9%	1.17%	0.7%	
SCANDINAVIA/BALTIC STATES	1.65%	1.0%	0.82%	1.1%	1,1%
DENMARK	1.55%	1.4%	1.55%	1.7%	1,3%
CANADA	1.49%	1.4%	1.71%	1.3%	1,0%
SPAIN	1.04%	3.6%	2.28%	2.0%	4,3%
FINLAND	0.61%	0.6%	0.64%	0.7%	0,8%
ROMANIA	0.53%	0.4%	0.57%	1.0%	
IRELAND, REPUBLIC OF	0.47%	0.6%		0.5%	0,6%
ISRAEL	0.42%				
PORTUGAL	0.41%	0.4%	0.43%		
HUNGARY	0.41%	0.5%	0.52%	1.0%	0,5%
CZECH REPUBLIC	0.35%	0.4%			
NORWAY	0.32%	0.5%	0.59%	0.8%	0,7%
VARIOUS	3.06%	2.5%	3.24%	3.0%	4,5%

Per region	2014	2013	2012	2011	2010
	in %	in %	in %	in %	in %
WEST&SOUTH EUROPE	69.0%	71.4%	67.4%	69.7%	69,5%
USA/CANADA	8.9%	7.2%	8.9%	7.4%	6,0%
SCANDINAVIA/BALTIC STATES	7.7%	6.1%	5.0%	5.9%	5,7%
ASIA/AUSTRALIA	7.1%	6.5%	9.2%	7.6%	8,0%
EASTERN EUROPE	4.2%	6.8%	6.2%	5.8%	6,9%
SOUTH&MID AMERICA/CARIBBEAN	2.5%	1.6%	2.2%	1.4%	1,6%
AFRICA & MIDDLE EAST	0.6%	0.4%	0.9%	1.1%	0,9%

bron: buma/stemra

Tabel 10: Landenaandeel 2014 op basis van de BUMA/Stemra-cijfers³

³ Tabellen van BUMA/Stemra

2.4: Meest bezochte landen

artiest	2014	VS	DE	SP	GB	CA	BE	FR	AU	IT	CH	MX	BR	AT	CN	CRO	PT	GR	IN	RU	KOR	ID
R3HAB	167	50	5	9	6	5	0	0	7	5	2	5	11	3	2	3	2	2	7	1	0	2
MARTIN GARRIX	159	41	3	15	6	6	6	8	9	2	5	4	3	2	1	1	2	2	2	2	0	1
CHUCKIE	147	67	3	8	11	7	3	5	10	0	0	3	3	3	2	3	1	0	0	0	1	1
LAIDBACK LUKE	139	51	1	12	11	8	4	5	12	4	1	2	1	3	1	1	1	1	0	2	1	1
QUINTINO	134	40	3	28	2	6	2	1	0	7	0	7	2	3	1	0	3	4	3	1	0	1
SHOWTEK	128	39	9	21	7	6	1	8	5	1	3	3	3	2	1	2	0	0	0	0	0	2
TIESTO	122	88	2	0	2	6	2	0	5	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
BASSJACKERS	122	62	4	12	5	6	5	1	5	3	1	1	2	2	0	0	1	4	0	1	0	0
DANNIC	121	48	3	6	8	11	3	0	9	2	2	5	0	1	0	1	1	1	2	1	1	1
W&W	119	36	7	8	6	7	3	2	5	3	0	3	4	1	3	1	2	0	2	3	1	1
DASH BERLIN	118	50	0	1	6	7	0	0	9	0	1	11	1	0	6	0	0	0	1	1	1	0
SUNNERY JAMES & RYAN MARCIANO	118	51	0	14	6	6	5	1	4	4	0	1	2	1	0	3	0	1	0	0	0	1
DYRO	117	70	0	6	4	8	2	0	8	4	2	1	2	1	0	1	0	1	0	0	0	0
AFROJACK	115	44	2	11	2	3	2	1	0	1	1	4	2	1	2	3	1	4	1	1	1	1
JAY HARDWAY	115	40	2	8	3	7	5	5	0	2	8	1	0	2	3	0	10	5	0	1	0	2
SICK INDIVIDUALS	114	42	6	6	5	9	2	5	6	4	2	1	0	0	1	1	1	2	3	1	4	1
FEDDE LE GRAND	112	42	6	9	5	7	3	1	0	2	2	3	0	1	3	4	1	0	0	2	1	1
HARDWELL	111	42	1	12	6	5	3	0	8	2	2	7	1	1	1	2	1	1	1	1	0	0
BIRTH OF JOY	106	3	29	1	9	2	2	35	0	2	11	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
BINGO PLAYERS	104	38	6	4	4	10	3	2	0	8	1	0	4	2	4	1	0	0	0	0	0	1
SANDER VAN DOORN	104	39	2	10	5	12	4	3	0	0	0	4	1	0	1	0	0	0	3	1	0	0
BAKERMAT	101	1	15	2	9	1	14	34	1	2	6	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0
FERRY CORSTEN	98	29	1	13	7	6	2	0	5	0	1	0	0	0	3	0	0	0	1	4	1	3
DON DIABLO	98	38	5	6	4	5	4	1	0	6	0	7	0	0	4	0	0	1	2	0	0	2
BLASTERJAXX	98	43	2	3	7	9	3	1	0	4	0	4	0	1	2	1	1	0	0	0	1	1
OLIVER HELDENS	98	31	8	9	16	7	7	2	0	1	2	0	4	0	0	1	0	1	0	0	0	0
YELLOW CLAW	96	41	2	9	0	2	30	1	0	1	1	1	0	0	0	0	5	1	0	1	0	0
ANDRE RIEU	94	0	27	0	11	0	2	19	0	0	2	0	9	5	1	0	0	0	0	0	0	0
UMMET OZCAN	92	24	8	3	5	6	3	5	4	2	2	0	2	7	0	1	0	0	0	1	1	2
MOZES AND THE FIRSTBORN	91	64	11	0	1	5	2	3	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0
ANOTHER NICE MESS/DJ MARCELLE	90	6	38	1	0	0	1	2	0	0	28	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0
FIREBEATZ	87	41	1	4	2	12	4	0	4	6	0	2	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0
JORIS VOORN	86	17	2	21	18	2	4	1	0	4	0	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
JULIAN JORDAN	85	15	1	10	4	14	6	1	5	7	2	3	1	0	3	2	0	1	0	0	0	1
NICKY ROMERO	82	25	1	11	6	0	3	0	0	2	0	1	5	1	0	4	1	0	2	1	0	1
TOM TRAGO	82	26	6	2	11	5	1	9	3	7	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0
DIRKJAN RANZIJN	79	0	0	0	73	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
HEADHUNTERZ	78	26	4	6	1	4	3	4	10	3	1	3	0	1	0	0	0	0	0	1	2	0
DETROIT SWINDLE	77	8	6	3	24	1	5	4	4	1	0	0	0	0	0	1	2	2	0	0	2	1
ALVARO	76	34	2	2	1	4	4	1	0	2	0	0	0	0	2	1	1	1	5	0	1	2
VICETONE	76	40	2	4	1	12	0	0	0	3	0	1	0	0	2	1	0	0	0	1	2	2
SANDRO SILVA	75	28	2	1	5	6	6	0	0	3	0	3	0	1	0	0	0	0	3	0	0	0
ARMIN VAN BUUREN	74	13	0	16	1	7	3	1	3	0	0	2	4	1	0	1	1	1	1	3	0	1
GLOW IN THE DARK	74	1	4	14	2	0	4	4	0	2	7	0	11	0	1	4	0	2	0	0	0	3
D-WAYNE	70	18	0	14	2	0	14	1	0	0	1	0	0	0	1	0	6	7	0	0	1	1
BUSQUITO'S	68	0	30	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	0
TOWN OF SAINTS	68	0	29	0	5	0	1	0	0	7	4	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0
RAPALJE	67	0	67	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FRANKY RIZARDO	67	3	2	9	9	0	12	5	2	4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
DELAIN	66	27	9	1	8	9	4	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
	4985	1582	379	365	352	261	203	186	143	123	105	96	78	77	56	48	45	44	39	37	37	36

Tabel 11: aantal optredens 2014 per artiest uitgesplitst per land

In het overzicht van tabel 12 vergelijken we de Top 50 **meest optredende artiesten per land** van 2014 met 2013 en 2012.

We hebben de 20 best bezochte landen op een rijtje gezet en vergeleken met 2013 en 2012.

Bekijken we de Top 50 optredens dan is de Top 3 van landen met de meeste optredens in 2014: #1 Verenigde Staten, #2 Duitsland, #3 Spanje, gevolgd door Groot Brittannië, Canada, België en Frankrijk.

Als Noord Amerika (VS + Canada) is het totaal 1.843 in 2014 (2013 was dit totaal 1.604).

Blijven de posities hetzelfde als in 2013, qua aantallen is er wel e.e.a. gewijzigd.

Opvallend is de stijging van de Amerikaanse optredens in 2014 vergeleken met 2013.

Het jaar ervoor nam dit voor het eerst af. Toename van het aantal optredens is er ook in Groot Brittannië en Canada. Het aantal optredens van de Top 50 **meest optredende acts** is 1/3 van het totaal aantal optredens (4.985 van de 15.484*). (*zie ook tabel 2)

Een stuk minder optredens is te constateren in Duitsland en Spanje. Buiten de top 5 geldt dat ook voor België, Frankrijk, Zwitserland (allen Europese landen).

Opkomende landen in 2014 zijn Brazilië, China, Kroatië, Portugal, Griekenland en Zuid-Korea. Was in 2013 Mexico nog opvallend aanwezig dat is nu min of meer gestabiliseerd. Optredens in India, Rusland zijn teruggelopen in 2014.

jaar	VS	DE	SP	GB	CA	BE	FR	AU	IT	CH	MX	BR	AT	CN	KRO	PT	GR	IN	RU	KOR	ID
2014	1582	379	365	352	261	203	186	143	123	105	96	78	77	56	48	45	44	39	37	37	36
2013	1350	417	388	330	254	229	219	125	124	122	110	55	80	30				61	54		40
2012	1494	441	331	253	164	197	198	113	124	89	55	110	79					60			

Tabel 12: totaal optredens top 50 2014 artiesten in de diverse landen vrgl met 2013 en 2012

Kijken we naar de Top 50 van meeste optredens ten opzichte van het totaal, van de afgelopen jaren, dat is er in 2014 nog steeds een groei te zien (tabel 12a, zie ook tabel 2), hoewel de toename iets afvlakt.

	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Alle optredens totaal	15484	14010	12444	10842	8395	5533
Top 50 optredens totaal	4985	4750	3744	3149	2429	1527
% van het totaal t.o.v. Top 50	32,19%	33,90%	30%	29,00%	28,90%	27,60%

Tabel 12a: top 50 optredens vergeleken met totaal per jaar 2014-2009

Legenda bij tabel 11 en 12

VS	Verenigde Staten	MX	Mexico
DE	Duitsland	BR	Brazilië
SP	Spanje	AT	Oostenrijk
GB	Groot Brittannië	CN	China
CAN	Canada	KRO	Kroatië
BE	België	PT	Portugal
FR	Frankrijk	GR	Griekenland
AU	Australië	IN	India
IT	Italië	RU	Rusland
CH	Zwitserland	ID	Indonesië

3. ONDERZOEKSRESULTAAT EN CONCLUSIES

3.1 Meetinstrument

Op basis van het TNORapport over 2004 in combinatie met de opinies van de opdrachtgever Buma Cultuur, van Nederlandse deskundigen en de methoden uit Zweden en Groot Brittannië uit 2004 is de volgende definitie als uitgangspunt voor onderzoek naar de export van Nederlandse populaire muziek geformuleerd en gebruikt voor de onderzoeken door Perfect & More bv (Kroeske/Fictoor) vanaf 2005.

De exportwaarde van Nederlandse populaire muziek wordt op jaarlijkse basis gemeten aan de hand van de waarde die wordt gecreëerd door het gebruik van Nederlands muzikauteursrecht, muziekopnamen van Nederlandse artiesten en het verzorgen van optredens door Nederlandse muzikanten in het buitenland en direct daaraan gerelateerde activiteiten.

Definitie meetinstrument exportwaarde

Er wordt ieder onderzoeksjaar van drie hoofdsegmenten van waardecreatie uitgegaan: rechten, goederen en muziekdiensten. Andere soorten inkomsten die op één of andere manier wel aan de muziekindustrie zijn gerelateerd, maar niet direct samenhangen met het gebruik en de exploitatie van muziekrechten, muziekopnamen en/of muziekuitvoeringen worden in dit onderzoek niet tot de muziekexport gerekend.

1. Rechten: auteursrechten (uitvoeringsrechten en mechanische rechten) en naburige rechten en inkomsten van royalties.
2. Opnamen/Goederen: geluidsdragers (fysiek en digitaal), merchandise, bladmuziek.
3. Optredens.

Segmenten van waardecreatie in muziekexport

Hieronder worden elk van de drie hoofdsegmenten uit het figuur hierboven nader toegelicht.

Rechten:

Bij rechten en royalties gaat het primair om het openbaar maken en verveelvoudigen van muziekwerken op de buitenlandse markt. De volgende onderdelen zijn te onderscheiden:

- a. Inkomsten uit het buitenland voor Nederlandse componisten, tekstdichters en uitgevers op basis van openbare uitvoeringsrechten. Deze gelden worden door collectieve rechtenorganisaties in het buitenland geïnd en doorgegeven aan BUMA. Zij zorgt voor de uitkering aan de rechthebbenden.
- b. Inkomsten uit het buitenland op basis van mechanische rechten voor Nederlandse componisten, tekstdichters en uitgevers. Deze gelden worden door de zusterorganisaties van Stemra geïncasseerd en aan haar doorgegeven. Stemra zorgt voor de uitkering aan de rechthebbenden.
- c. Inkomsten in verband met naburige rechten voor zover ze betrekking hebben op de openbare uitvoering van werken. Deze gelden komen toe aan personen en instanties die een erkend recht hebben op de uitvoering van een werk: uitvoerende artiesten en producenten. Deze gelden worden geïnd door zusterorganisaties van SENA. Zij zorgt voor de uitkering aan de rechthebbenden.
- d. De gelden die bestemd zijn voor de producenten van opnamen (muziekmaatschappijen) worden geïnd door de exploitant van de opname in het betreffende land en doorgaans direct doorgegeven aan de Nederlandse rechthebbende producent. Daar is geen collectieve organisatie bij betrokken.

Het onderdeel rechten is betrouwbaar en nauwkeurig in kaart te brengen door de medewerking met BUMA, Stemra en SENA.

Opnamen:

Door het toenemende belang van elektronische netwerken voor promotie en exploitatie van informatie (over nationale grenzen heen) wordt het steeds moeilijker om de exportwaarde van 'dragerloze opnamen' op de geijkte manieren vast te stellen.

Muziek wordt steeds meer digitaal verkocht. De fysieke distributie van muziek wordt minder belangrijk. Daarmee wordt de medewerking van de 'digitale muziekindustrie' belangrijk. Downloads vallen in 2006 nog buiten het onderzoek, maar zijn vanaf 2007 wel meegenomen omdat ze steeds meer een substantiële plaats innemen binnen de waardecreatie. Dragerloze tracks en clips vallen onder het segment *opnamen*.

Onder de noemer 'opnamen' valt dus de export van fysieke en digitale goederen die hun waarde ontleen aan de direct en indirecte associatie met Nederlandse muziek of muzikanten te weten:

- a. Geluidsdragers met Nederlandse muziek en dragerloze Nederlandse muziek die wordt geëxporteerd en waarover de rechten in Nederland zijn afgedragen bij de productie.
Inkomsten uit in Nederland geperste en in het buitenland verkochte geluidsdragers met Nederlandse populaire muziek betreft cd's, vinyl, dvd's.
- b. Bladmuziek. Inkomsten uit in Nederland uitgegeven en gedrukte, en in het buitenland verkochte bladmuziek met Nederlandse populaire muziek (dit speelt slechts een kleine rol).
- c. Merchandise. Inkomsten uit verkoop in het buitenland van merchandise van Nederlandse acts.

Verkopen (a) kunnen redelijk nauwkeurig gevolgd worden. Voor (b) en (c) is meer medewerking vereist van het werkveld. We kunnen van een gefundeerde schatting spreken.

Optredens:

Inkomsten op basis van gages en uitkoopsommen die Nederlandse artiesten ontvangen wanneer ze in het buitenland optredens verzorgen. Auteursrechten die hierbij in het geding zijn, worden afgedragen bij de uitvoeringsrechten (openbaarmaking).

Geldstromen lopen van de buitenlandse podia en promotors via agenten, boekingskantoren en managers.

De inkomstenstroom is een gefundeerde schatting. Om de exacte inkomsten voor optredens te vragen, voelt alsof je naar iemands pincode vraagt. Door de relatie die door de jaren heen is/wordt opgebouwd met betrokkenen (management) is het mogelijk om door een geheimhoudingsverklaring toch gegevens te ontvangen. De gegevens worden dan in het totaal verwerkt en zijn niet individueel zichtbaar. Het zou ideaal zijn indien van alle optredens de inkomsten concreet bekend zouden zijn, waardoor het onderzoek een nog betere waarde krijgt.

De verdeling in het onderzoeksresultaat komt daarmee op de segmenten: rechten, opnamen en optredens.

3.2 Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek

Deze paragraaf bevat de gefundeerde schatting van de export van Nederlandse populaire muziek voor het peiljaar 2014.

Het gaat om de concentratie op de waarde die in het buitenland gerealiseerd wordt met de Nederlandse muziek (in hoofdzaak Nederlands intellectueel eigendom (IE), evenals opnamen en optredens van Nederlandse artiesten).

De belangrijkste informatiebronnen die hiervoor gebruikt zijn, komen van de organisaties die over deze gegevens beschikken (zie paragraaf 1.6)

De totale toegevoegde waarde (rechten, opnamen en optredens) die in 2014 is gerealiseerd met de export van Nederlandse populaire muziek bedraagt € 186.60 miljoen (tabel 13). Ruim 75 procent daarvan komt voor rekening van de dancemuziek (optredens en opnamen).

Van de Nederlandse muziekexport is 11 procent afkomstig uit auteursrecht en naburige rechten (€ 20.49 miljoen) dit is procentueel minder maar in geld meer dan in 2013.

Rechten	2014	%	2013	%	2012	%	2011	%
Buma	13.06	7,00%	12.55	7,90%	10.92	8.34%	10.10	10,09%
Stemra	4.41	2,36%	4.41	2,80%	4.19	3.19%	3.73	3,72%
Sena	3.02	1,62%	2.08	1,30%	2.36	1,02%	1.59	1,59%
Subtotaal	20.49	10,98%	19.04	12,00%	17.47	13.34%	15.42	15,40%
Opnamen	2014		2013		2012		2011	
Dance labels	7.02	3,76%	6.67	4,20%	5.56	4.25%	4.39	4,38%
Majors	0.81	0,43%	1.04	0,65%	1.15	0.88%	0.95	0,95%
Indies	2.04	1,09%	2.61	1,65%	1.99	1.52%	2.15	2,15%
Buit. signings	0.96	0,51%	1.02	0,64%	0.85	0,64%	0.75	0,75%
Subtotaal	10.83	5,79%	11.34	7,14%	9.55	7.29%	8.24	8.23%
Optredens	2014		2013		2012		2011	
Dance/EDM	133.33	71,45%	110.79	69,77%	87.65	66.93%	64.13	64,04%
Overig	21.95	11,76%	17.63	11,10%	16.28	12.43%	12.35	12,33%
Subtotaal	155.28	83,21%	128.42	80,87%	103.93	79.37%	76.48	76,37%
Totaal	186.60	100%	158.80	100%	130.95	100%	100.14	100%
plus 17,5% t.o.v. 2013			plus 21% t.o.v. 2012			plus 31% t.o.v. 2011		
optredens 21% + t.o.v. 2013			optredens +23% t.o.v. 2012			optredens +15% t.o.v. 2011		
						plus 23% t.o.v. 2010		
						optredens plus 28% t.o.v. 2010		

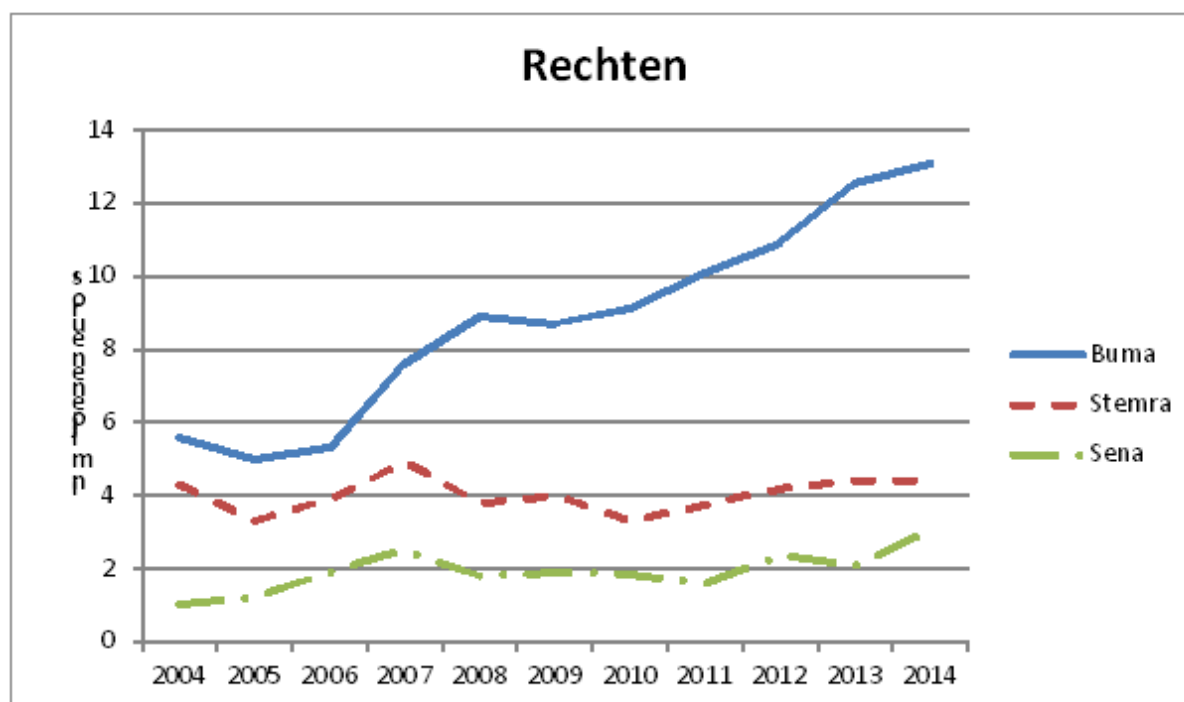
Tabel 13: Exportwaarde van de Nederlandse Populaire Muziek 2014 + vergelijking met afgelopen drie jaar

exportwaarde	
2004	31,6
2005	32,5
2006	35,9
2007	43,5
2008	50,2
2009	64,9
2010	81,44
2011	100,14
2012	130,95
2013	158,8
2014	186,6

Tabel 14: Overzicht exportcijfers over de jaren vanaf de start van het onderzoek

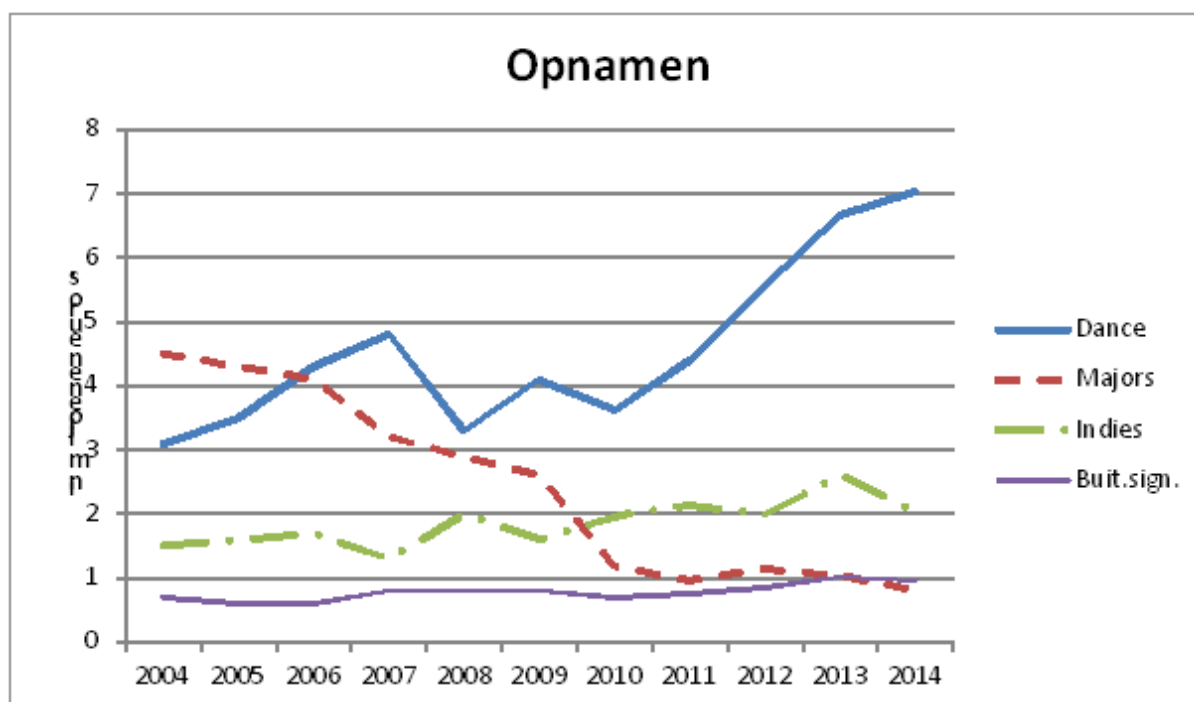
Exportwaarde over de jaren van onderzoek per segment aangegeven in tabel 15, 16, 17.

	Buma	Stemra	Sena
2004	5,6	4,3	1
2005	5	3,3	1,2
2006	5,3	3,9	1,9
2007	7,6	4,9	2,5
2008	8,9	3,8	1,8
2009	8,7	4	1,9
2010	9,12	3,29	1,85
2011	10,1	3,73	1,59
2012	10,92	4,19	2,36
2013	12,55	4,41	2,08
2014	13,06	4,41	3,02

Tabel 15: Rechten

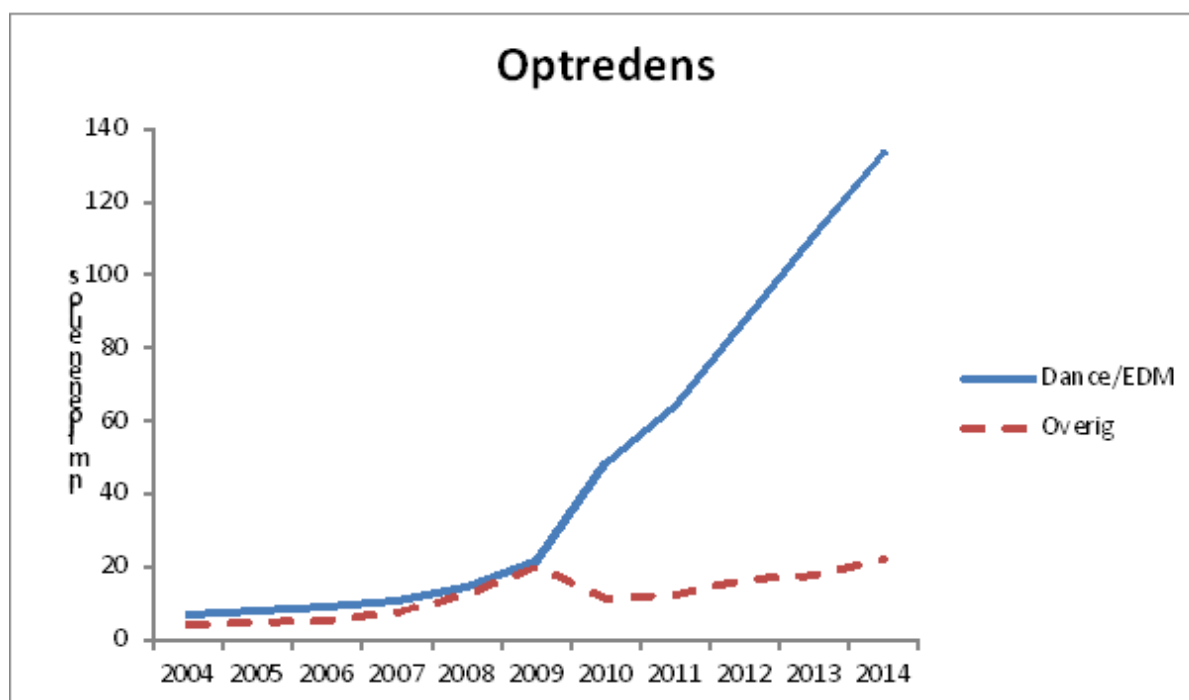
Waar BUMA (openbaar uitvoeringsrecht) flink stijgt, is bij Stemra (verveelvoudiging; mechanisch reproductierecht) een lichte stijging te zien en is SENA (naburige rechten; openbare uitvoering) stabiel.

	Dance	Majors	Indies	Buit.sign.
2004	3,1	4,5	1,5	0,7
2005	3,5	4,3	1,6	0,6
2006	4,3	4,1	1,7	0,6
2007	4,8	3,2	1,3	0,8
2008	3,3	2,9	2	0,8
2009	4,1	2,6	1,6	0,8
2010	3,61	1,19	1,96	0,69
2011	4,39	0,95	2,15	0,75
2012	5,56	1,15	1,99	0,85
2013	6,67	1,04	2,61	1,02
2014	7,02	0,81	2,04	0,96

Tabel 16: Opnamen

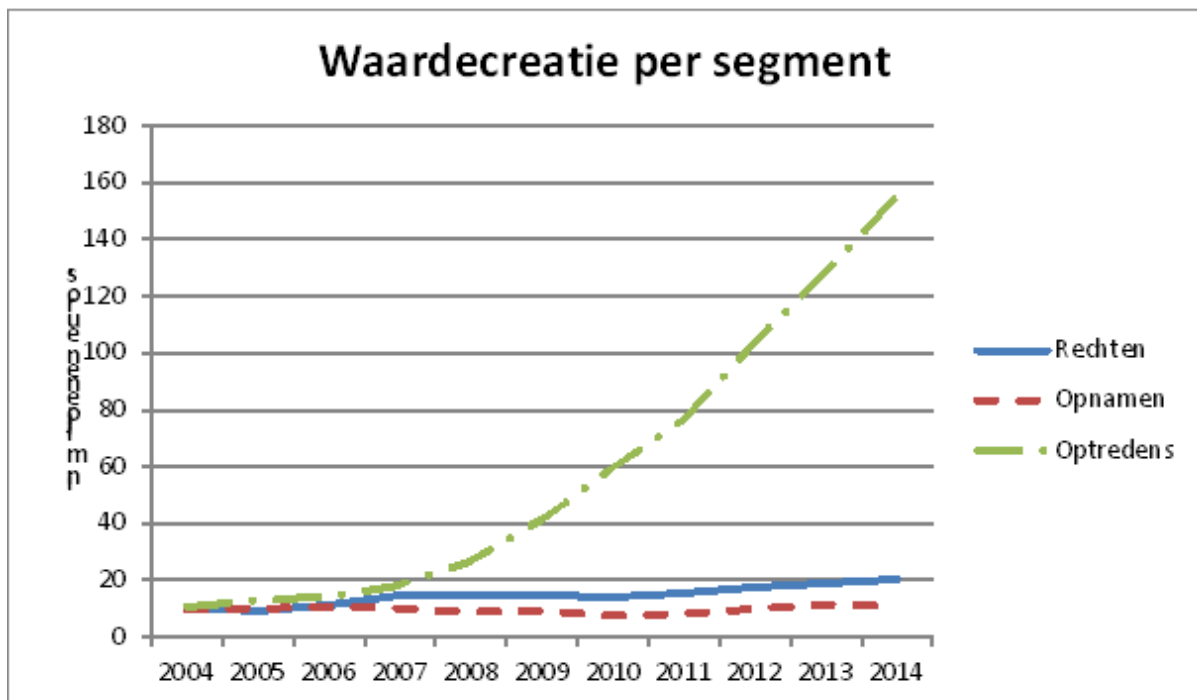
5,79 Procent komt van de exploitatie van opnamen van Nederlandse artiesten in het buitenland (€ 10,83 miljoen totaal), het resultaat van 2014 is zowel procentueel minder als in geld minder dan in 2013.

	Dance/EDM	Overig
2004	6,9	4
2005	8,2	4,8
2006	8,9	5,2
2007	10,8	7,6
2008	14,5	12,3
2009	21,4	19,8
2010	48,54	11,19
2011	64,13	12,35
2012	87,56	16,28
2013	110,79	17,63
2014	133,33	21,95

Tabel 17: Optredens

Sinds 2009 groeien dance en overig steeds verder uitelkaar. Er is nu wel een verdere groei van de categorie overig en is nu voorbij het jaar 2009 toen 19,8 miljoen euro werd gehaald. Dance blijft flink doorgroeien, bijna een verdrievoudiging sinds 2010.

	Rechten	Opnamen	Optredens
2004	10,9	9,8	10,9
2005	9,5	10	13
2006	11,1	10,7	14,1
2007	15	10,1	18,4
2008	14,6	8,8	26,8
2009	14,6	9,2	41,2
2010	14,26	7,45	59,73
2011	15,42	8,24	76,48
2012	17,47	9,95	103,93
2013	19,04	11,34	128,42
2014	20,49	10,83	155,28

Tabel 18: De drie segmenten van waardecreatie tegen elkaar afgezet

In 2004 was de exportwaarde uit *rechten*, *opnamen* en *optredens* onderling vrijwel gelijk. De uitkomsten van het onderzoek over 2007 vertoont een duidelijke stijging bij de dance-optredens. Daarbij moet wel aangetekend worden dat naast een daadwerkelijke groei van de exportwaarde ook een groei in de beschikbare data heeft plaats gevonden waardoor een extra stijging te zien was in 2008 en 2009. De stijging bij dance-optredens blijft doorgaan, en is vanaf 2009 explosief, met name door het openbreken van de Noord-Amerikaanse markt. Steeds meer (dance)acts/dj's gaan in het buitenland optreden, en ook wordt er meer opgetreden buiten de dance-scene.

In de onderzochte jaren is een zichtbare verschuiving ten gunste van *optredens* ontstaan, zoals te verwachten.

Opnamen en *rechten* vormen naar verhouding een klein deel van de exportwaarde. Wel blijft *rechten* totaal licht stijgen en ten opzichte van enkele jaren terug (2004-2006) is er zelfs sprake van een verdubbeling.

3.3 Nawoord

Het op jaarlijkse basis onderzoeken van de resultaten van de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek maakt duidelijk dat de investeringen die worden gepleegd door de vele betrokkenen (zoals de overheid, bedrijven als Buma Cultuur, de Nederlandse muziekindustrie, artiesten, management, componisten/tekstschrijvers, producers) voordeel opleveren.

Dat is een stimulans om verder te bouwen aan nog meer en betere resultaten.

Succesvolle buitenlandexploitatie kan bijdragen aan een economisch meer gezonde muziekindustrie en voor een bloeiende muziekcultuur. Immers, wanneer de industrie in staat is investeringen te doen in nieuwe producties, mede op basis van buitenlandinkomsten, betekent dat tegelijkertijd meer kansen voor Nederlandse auteurs en uitvoerend muzikanten, een groter aantal releases (fysiek en digitaal) en groei in het live-circuit. Door het buitenlandse succes van artiesten binnen bepaalde genres, zoals bij dance en in beperktere mate bij pop-metal-punk-rock krijgen steeds meer Nederlandse artiesten kans om zich op deze manier te profileren.

Met name Nederlandse club DJ's hebben aangetoond dat er een uitstekend verdienmodel is. Van jongs af aan oefenen met een eigen dj-set. Ervaring opdoen eerst in kleine kring. Het adopteren van de social media als promotiepodium, views creëren via de bekende netwerken voor extra exposure. Geld verdienen met optredens vanuit een club en mede door het social media netwerk je populariteit uitbouwen tot ongekende hoogte. Het digitale domein is steeds belangrijker en een onmisbaar element geworden in het promotie- en verdienmodel. De kleine clubs worden grotere, de grotere clubs worden festivals. Nederland wordt Europa, Europa wordt de wereld, internationaal bestaat dan ook niet meer. Optredens zijn belangrijker dan albums en singles uitbrengen, maar releases horen er wel bij. De huidige club-dj is de nieuwe rock n roll ster. En dat begint al erg vroeg, veel dj-talenten zijn jong en kunnen in korte tijd het grote podium bestormen vaak gesteund door een grote dj die de support geeft. In 2014 was dit grote podium er voor Martin Garrix, Jay Hardway, Sick Individuals, Blasterjaxx, Oliver Heldens, Ummet Ozcan, Julian Jordan en D-Wayne.

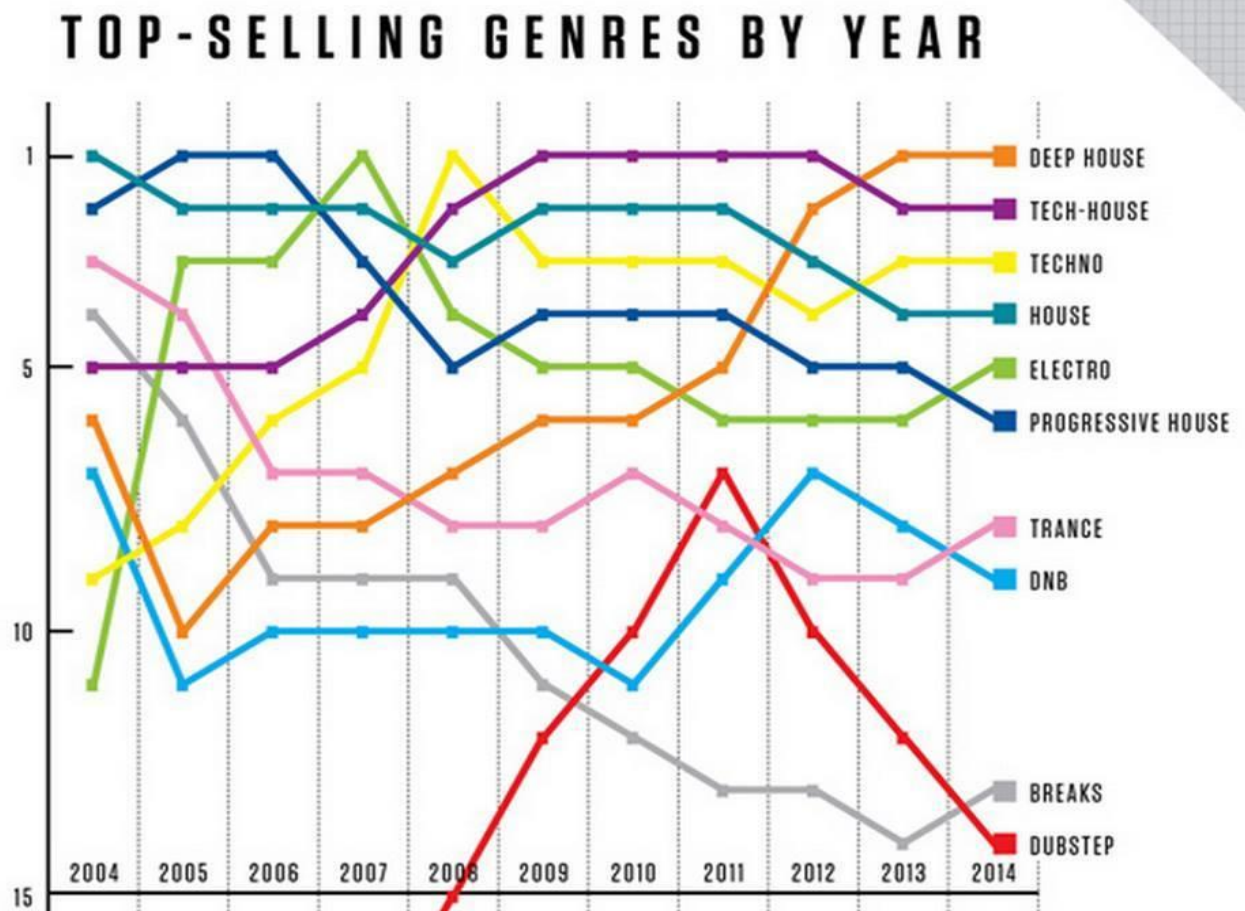
Zoals vorig jaar in dit onderzoek al gesteld en dat blijft van kracht: de 60's brachten de Britse popinvasie, de 70's brachten de disco, de 80's de rock/metal, de 90's de boybands en de grunge, de 00's de hiphop, en de 10's de electro/house: de club-dj's zijn de nieuwe sterren en veel komen er uit Nederland.

Met het betreden van de buitenlandse markt met optredens (cultureel kapitaal) wordt niet alleen het economisch kapitaal verhoogd, maar tevens het sociale kapitaal (relaties, netwerken, status, levensstijl).

LITERATUUR en andere bronnen

- Boel, J. & Steenkiste, M. van, (2007), *De terugkeer van de Vikingen: hoe Denemarken zijn popmuziek aan de wereld verkocht*. Belgisch artikel over Music Export Denmark (MXD) <http://www.goddeau.com/content/view/4137>.
- Bourdieu, P., (1993) *The field of cultural production*, Columbia University Press, Cambridge, Polity press.
- Buma Cultuur jaarverslag (2014).
- BUMA/Stemra jaarverslag (2014).
- djmag.com/top100djs/ (2014).
- DutchInfluence.com
- Export Music Sweden (2007) *Export performance of the Swedish music industry 2006*. Export performance of the Swedish music industry is beschikbaar van 2001 tot 2006 <http://www.exms.com/export/Swedish%2520Music%2520export%25202006.pdf>.
- Fictoor, J. & Kroeske, S., (2007). *Basisboek Muziekmanagement*. Amsterdam, Boom Onderwijs.
- Forss, K. en Podolieva, K., (2002). *The export of Swedish Music Industry 2001*. A report from Export Music Sweden. Andante Consultants.
- Hoekman, G.J., (2010) *Over de grens, het internationale succes van Nederlandse popmuziek*, uitgeverij Thomas Rap.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2007) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2005 en 2006* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2008) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2007* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2009) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2008* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2010) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2009* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2011) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2010* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2012) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2011* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2013) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2011* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Nvpi.nl (2014).
- Pels, D., (1992) *Pierre Bourdieu, Opstellen over smaak, habitus en het veldbegrip*, (Essays on taste, habitus and the field concept), 2^e druk, Amsterdam, Van Gennep.
- Rutten, Paul & Hoogendoorn, Joost (2006). *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2004* (in opdracht van Buma Cultuur). Delft: TNO Informatie- en Communicatietechnologie.
- SENA jaarverslag (2014).
- Sociale media en websites van Nederlandse artiesten en platforms.
- www.bandsintown.com
- www.beatport.com
- www.billboard.biz
- www.facebook.com
- www.forbes.com
- gigs.gigatools.com
- www.mixmag.net
- www.myspace.com
- www.rankingz.com
- www.residentadvisor.com
- www.soundcloud.com
- www.spotify.com
- www.twitter.com
- www.wikipedia.com
- www.youtube.com

Bijlage 1: Beatport sales 2014 – genres

Bron: beatport

Bijlage 2:

Duurste club ter wereld Hakkasan Las Vegas open, met vooral Nederlandse dj's

foto: Martijn Steiner Lovisa, Quote

02 mei 2013 om 13:17

Na twee jaar bouwen en verbouwen ging vlak voor Koninginnedag Hakkasan Las Vegas open. Geen Kantonees restaurant, zoals de Hakkasans in de rest van de wereld, maar een houseclub. En wat voor één.

De bouw van de club in Las Vegas zou al \$100 miljoen hebben gekost, het resultaat is verpletterend, aldus de lokale pers. 'Spectaculair' is nog geen begin van een omschrijving die recht doet aan het interieur.' De club, net als de gelijknamige restaurantketen eigendom van het emiraat Abu Dhabi, heeft tientallen miljoen besteed om de beste dj's aan zich te binden. Onder hun 'resident' dj's zitten een hoop Nederlanders, die het dance-gebeuren in de VS al een paar jaar domineren. Tiësto, Hardwell, Bingo Players, R3hab, Laidback Luke en Quintino, om er een aantal te noemen. Meer daarover leest u in het juni-nummer van Quote dat over twee weken uit komt.

In Amerikaanse stijl is de club gebouwd rondom VIP-lounges, waar bij de opening modellen en celebs over elkaar heen struikelden. Onder de eerste bezoekers zaten Jennifer Lopez en Pharell, die zijn 40ste verjaardag vierde. Zoals de lokale krant *Las Vegas Sun* opviel: 'Het is de ultieme magneet voor de mooie mensen: knappe, getatoeëerde spierbundels en verpletterende glamoze meisjes in de kortste rokjes op de hoogste hakken.' Uw drankje wordt ook getapt door model-achtige barvrouwen, de 'Hakkasan Honeys'.

Op een doordeweekse dag ben je voor \$35 dollar binnen (voorverkoop), op vrijdag en zaterdag voor \$80. Dat klinkt voor Europeanen duur, maar is zeer schappelijk voor Amerikaanse begrippen, waar \$100 tot \$300 vrij normaal is om een discotheek binnen te komen. Het zal met de omvang van de club te maken hebben, er kunnen meer dan 3.000 man in. Maar dat sta je dus wel, met een beetje pech, uren in de rij buiten, en eenmaal binnen samengepakt in de ruimte die overblijft tussen de VIP-lounges. Voor VIP-kaarten dient een aparte offerte te worden aangevraagd.

En dan ben je als snel duizenden euro's kwijt, de entree voor de 'VIP bottle service' is minstens \$500, en dan begint het geld uitgeven pas. Een simpele fles Moët of Grey Goose kost ook honderden dollars. De VIP-lounges worden dus doorgaans geboekt door zeer welvarende klanten. De officiële opening, het 'preview weekend', vorige week trok een klant die \$600.000 afrekende. Hij had de hele club getrakteerd op champagne.

Bron: <http://www.quotenet.nl/Nieuws/Duurste-club-ter-wereld-Hakkasan-Las-Vegas-open-met-vooral-Nederlandse-dj-s-72551> Henk Willem Smits

Bijlage 3:
Kaartje met optredens van **Birth of Joy** in 2014 in Europa.

Bron: Birth of Joy